

Årsberetning og regnskap 2016

**DRANGEDAL
SPAREBANK**

ÅRSBERETNING 2016 FOR DRANGEDAL SPAREBANK

Drangedal Sparebank er en selvstendig sparebank med hovedkontor i Drangedal og avdelingskontor i Sannidal (Kragere kommune) og Porsgrunn, samt et «satellitt – kontor» på Ulefoss. Banken har som målsetting å være totalleverandør av finansielle produkter og tjenester for personkunder samt mindre og mellomstore bedriftskunder, innenfor bankens primære marked som er Drangedal, Sannidal, Porsgrunn og utflyttede drangedøler.

DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN

Fjoråret ble innledet med betydelig markedsturbulens og frykt for ny global krise. Usikkerhet om Kinas økonomiske situasjon var en av faktorene som førte til at oljeprisen falt ned til under 30 USD per fat i januar. Gjennom året steg oljeprisen til noe over 50 USD fatet, etter blant annet enighet om produksjonskutt i OPEC-landene mot slutten av året. Verdens børser endte, etter den svært svake starten, med en god utvikling sett under ett.

I eurosone endte veksten i 2016 på 1,7 prosent, hvilket var en lavere veksttakt enn det foregående året. Utviklingen var imidlertid bedre enn ventet og ble trukket opp av økt vekst i privat forbruk som følge av lav inflasjon og derigjennom høyere vekst i husholdningenes realinntekt. Fremover er det derimot utsikter til økt prisvekst som vil kunne avdempe denne positive utviklingen. I tillegg er det betydelig usikkerhet knyttet til Storbritannias fremtidige handelsavtale med EU og ikke minst i forbindelse med valg i flere europeiske land gitt populariteten til EU-skeptikere. Den europeiske sentralbanken har fremholdt sin svært ekspansive pengepolitikk med negativ styringsrente kombinert med kjøp av store volumer verdipapirer («kvantitative lettelse»). Kjøpsprogrammet skal vare ut 2017, men kan forlenges dersom sentralbanken anser det som nødvendig.

Det økonomiske bildet i USA er vesentlig bedre enn i eurosone. 2016 var riktignok preget av et svakt første halvår, men aktiviteten tok seg opp mot slutten av året. Arbeidsmarkedet har hatt en positiv utvikling over en lengre periode og inflasjonen har begynt å stige. Som en konsekvens har sentralbanken FED økt

styringsrenten to ganger, i desember 2015 og desember 2016. Det ventes at FED vil øke renten ytterligere fremover, men antall hevinger vil trolig begrenses av hensynet til verdien av USD gitt den ekspansive pengepolitikken i eurosone, Storbritannia og Japan. Samtidig er det ventet en betydelig mer stimulerende finanspolitikk etter skiftet av president i USA. Potensielt høyere aktivitet og prisvekst vil tale for et høyere amerikansk rentenivå.

Veksten i fremvoksende økonomier endte i 2016 på 4,1 prosent, betydelig over veksten i industriland. Kina bidrar vesentlig til denne utviklingen og har foreløpig unngått en hard landing, som følge av blant annet en mer ekspansiv pengepolitikk og god forbruksvekst. For å nå myndighetenes vekstmål er imidlertid kreditt og investeringer sentrale bidragsfaktorer, noe som kan gi økt risiko på sikt. Dette hindrer også omstillingen mot forbruk som en hoveddriver for den økonomiske aktiviteten. I tillegg eksisterer det andre risikomomenter, som myndighetenes tiltak for å stanse boligspekulasjon samt økte kapitalstrømmer ut av landet, gitt høyere dollarrenter og forventninger om svakere yuan.

Norsk Økonomi

Veksten i norsk fastlandsøkonomi endte på 0,7 prosent i 2016, en nedgang fra 1,1 prosent i 2015. Dette var det svakeste året siden finanskrisen og bærer preg av at økonomien befinner seg i en omstillingsprosess. Utsiktene fremover vurderes som positive, men det eksisterer endel usikkerhet om hvor raskt aktiviteten vil ta seg opp.

Oljeprisen bunnet ut i januar 2016, mens steg deretter gjennom året. Dette var godt nytt for en petroleumsnæring som fortsatt befinner seg i en krevende situasjon. En høyere oljepris har ført til en sterkere krone, noe som har redusert konkurranseevnen til tradisjonell eksportnæring i senere tid. Kronen er dog svakere enn i perioden før oljeprisen begynte å falle høsten 2014. Oljeinvesteringene ble ytterligere redusert i 2016. Nivået falt, i likhet med det foregående året, med om lag 15 prosent. Ifølge Norges Bank vil investeringsnivået reduseres med i overkant av 11 prosent i

2017, hvilket vil ha en negativ påvirkning på veksten i norsk økonomi.

Med økt arbeidsledighet og lav aktivitet i økonomien generelt var det ventet at veksten i boligprisene skulle avdempes som i 2015. Som følge av blant annet lavere boliglånsrenter snudde prisutviklingen imidlertid oppover, og endte med en vekst på 8,3 prosent for landet som helhet. Utviklingen var preget av regionale forskjeller, med svært kraftig vekst i Oslo og negativ vekst på Sør-Vestlandet, som er blitt hardest rammet av virkningene av oljeprisfallet. Myndighetene har lenge vært bekymret for utviklingen i boligprisene, særlig ettersom det bidrar til å øke husholdningenes gjeldsvekst. For å begrense veksten besluttet Finansdepartementet å skjerpe kravene i boliglånsforskriften fra og med 1. januar 2017. Endringene inkluderer en maksimalramme på lån tilsvarende fem ganger brutto inntekt og mer restriktive regler for Oslo. Boliglånsforskriften gjelder frem til 30. juni 2018.

Pengepolitikken ble holdt svært ekspansiv gjennom 2016. Hovedstyret i Norges Bank gjennomførte ett rentekutt i mars, fra 0,75 prosent til 0,5 prosent. Sentralbanken har ikke lagt opp til videre reduksjon av styringsrenten i sin prognose, men utelukker heller ikke et negativt rentenivå skulle norsk økonomi treffes av store negative forstyrrelser.

Utover det rekordlave rentenivået bidrar også finanspolitikken positivt til veksten. Det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet, som måler den underliggende pengebruken av oljeinntektene, anslås å ha økt til 206 milliarder kroner i 2016. For 2017 anslås dette underskuddet å øke til 226 milliarder kroner. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge innebærer dette en vekstimpuls på 1 prosent i 2016 og 0,4 prosent i 2017. I forhold til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (målt ved inngangen til året) vil underskuddet utgjøre 3 prosent i 2017, noe som er 1 prosentpoeng mindre enn handlingsregelen for bruk av midler fra fondet i statsbudsjettet tillater.

Marked lokalt

Markedet lokalt er godt og preget av stabile forhold for bedriftene i Drangedal, Kragerø og Porsgrunn kommune. Næringslivet har mange små og mellomstore bedrifter, som driver innen skogbruk, landbruk og

matproduksjon. Det er entreprenører, håndverksbedrifter, detaljhandel og næringsseiendom.

En viktig næring for kommunene er turistnæringen, hytteturisme med unike kvaliteter i fjelltraktene, samt flotte utviklingsområder langs innlandsvannene og kysten. Det har vært betydelig aktivitet innen salg og utvikling av hyttetomter, hytter og hyttefelt i 2016.

Flere lokale bedrifter vokser ut av kommunen, driver stabilt godt og har jevn god vekst. Befolkningsutviklingen, sysselsetting og boligprisutvikling er jevnt god lokalt.

Drangedal kommune er aktive i å utvikle lokalt næringsliv og har gjennom sin næringsavdeling – Vekst i Grenland, sammen med Drangedal Næringsforening etablert «møteplassen». Møteplassen er en enklere versjon av Næringshage som målsetter å stimulere til knoppskyting og utvikling av lokalt næringsliv.

2016 ble nok et godt år for næringslivet i Drangedal med stabile forhold for bedriftene. I Kragerø kommune har næringslivet også vært godt, men i noen grad blitt preget av nedskaleringene i oljesektoren. Næringslivet i Porsgrunn har også hatt et godt år.

BANKENS VIRKSOMHET

Sparebankene har en unik eierform ved at de er selveiende institusjoner. De har ingen eiere eller aksjonærer som kan kreve utbytte. Etter at gavene er delt ut og etter at skatt er betalt, kan derfor hele overskuddet tillegges egenkapitalen. Dette er mye av årsaken til at sparebankene etter hvert er blitt meget solide institusjoner.

Samuel Bernt Jerstad mottok Sparebankprisen for 2016.

Drangedal Sparebanks resultat for 2016 er godt. Den underliggende driften er god og banken har derfor ytterligere befestet sin stilling som en selvstendig lokal sparebank.

Banken har i alle år bidratt til engasjement og aktivitet i de kommunene hvor vi har kontor. En stor del av de frivillige foreningene og organisasjonene i kommunene mottar hvert år fra bankens gavemidler betydelig økonomisk støtte til å drive sitt arbeid. På denne måten synliggjøres bankens hovedfilosofi om at vi først og fremst er til for lokalsamfunnet. I tillegg har banken en rekke samarbeidsavtaler som også bidrar til positive aktiviteter i nærmiljøet.

Det har i løpet av 2016 vært stor aktivitet ved alle bankens kontor, og det har vært gjennomført mange ulike aktiviteter og arrangement for kunder i ulike grupper. Stor aktivitet har resultert i mange nye kunder. Banken er så langt tilfreds med utviklingen og ser frem til fortsatt vekst i forretningsvolumet. Det legges betydelig vekt på lønnsomhet, gode kundeopplevelser og porteføljeprodukter.

Markedsforhold

Styret er fornøyd med markedsutviklingen i 2016. Banken opplevde en jevn kundetilstrømning gjennom hele året. Antall kunder ved årsskiftet utgjør 9.732, en økning på 287 siden samme tid i fjor. Andelen kunder utenfor Drangedal kommune er nå 58 % (57%). Bankens vekst og kundetilstrømning er en bekreftelse på at man har en solid tillit i lokalsamfunnet og at markedsposisjonen er styrket.

Merkevaren Drangedal Sparebank ble fornyet i fjor og har gjennom stor eksponering og aktivitet på mange flater, forsterket sin posisjon i 2016. Bankens visjon er å vise omtanke for kunder og lokalsamfunn på en aktiv, pålitelig og hjelpsom måte. Markedsføring for øvrig har i hovedsak dreiet seg om direkte henvendelse til kunder, noe annonsering, samt sponsoravtaler med lag og foreninger.

Gjennom året har også banken markert seg som en av de bankene som har vært mest aktive i kundearbeidet og solgt mest produkter gjennom Eika Gruppen A/S. Kundene gir positiv respons på bankens utadrettede kundeaktivitet, er blant de mest fornøyde og lojale bankkundene i Norge

Banken arrangerte en kundetur til Skiflyving i Vikersund i 2016.

Salg av skadeforsikring i bank øker fortsatt. Ved årsskiftet utgjorde forsikringsporteføljen kr. 42,3 millioner, en nettoøkning siste året på kr. 1,9 millioner. Vi har nå 3.120 kunder innen skadeforsikring. Dette er en økning på 123 kunder det siste året. Innen personforsikring har banken 1048 kunder.

Verdien av aksjer notert på Oslo Børs har økt med 12,06 % i løpet av året, og bankens kundeportefølje i aksjefond var pr. 31.12.2016 på totalt kr. 108,8 millioner (85,5 millioner).

Samfunnsansvar

Banken har en viktig rolle i folks liv. Det være seg privatpersoner som får oppfylt drømmen sin om ny bolig eller bedriftskunder som får hjelp til å sette gode ideer ut i livet. Vi avlaster risiko, sikrer likviditet og stimulerer samfunnet. Ikke minst bidrar banken til samfunnet gjennom gaver og annen støtte til idrett, kultur, ideelle organisasjoner og andre samfunnsnyttige formål.

Arbeidet med samfunnsansvar er forankret i bankens verdier. For å kunne synliggjøre bankens samfunnsansvar, er forutsetningen at banken makter å skape lønnsomhet, og som et minimum, etterlever alle lover og forskrifter.

I 2016 beløp slik støtte seg til 1.200.000 kroner. Sannidal Speidergruppe og Kragerø Kystlag har mottatt gave fra banken på kr. 50.000 til kjøp av båt.

Sannidal Speidergruppe mottar en sjekk fra Banksjef, Kjell Nærum.

Det er også en forutsetning at banken har et godt forhold til sine medarbeidere og ledere, har et verdigrunnlag som etterlevs og betyr noe for de ansatte, samt har de beste relasjoner til sine kunder og samarbeidspartnere.

Bankens har ikke rapportert avvik i 2016 knyttet til bankens etterlevelse av lover og forskrifter. Måling i kundetilfredshet viser at kundene er godt fornøyd med banken og scorer godt over gjennomsnittet, med en score på 79 i Norsk Kundebarometer.

Samfunnsansvaret innebærer også at banken skal ha et bevisst forhold til sine interessenter og påse at bankens handlinger bidrar til en sosialt ansvarlig forretningsdrift. Hensynet til samfunnsansvar er innarbeidet i overordnede retningslinjer under konkrete emner som eksempel etikk, bekjempelse av hvitvasking, helse, arbeidsmiljø og sikkerhet, samt det ytre miljø. I 2016 ble det rapportert 3 mistenkelige transaksjoner mens bankens øvrige hendelsesrapport ikke har avdekket vesentlige avvik i 2016. Banken har ikke særskilt klimaregnskap og innehar heller ikke egen miljøsertifisering.

For å sikre etterlevelse og godt omdømme inngår bankens ansatte i et etterutdanningsprogram med ulike kurs, seminar mv. med fokus på etterlevelse av sentrale lover og forskrifter, forsvarlig utlånspraksis mv. hvor banken har 15

sertifiserte AFR rådgivere ved utgangen av 2016. Banken har 4 sertifiserte dagligbank rådgivere, 2 sertifiserte BM rådgivere og 3 sertifiserte salgsledere, samt 16 GOS rådgivere innen forsikring. Sertifiserte rådgivere oppdaterer sin kunnskap årlig.

Banken sikrer også ansatte innflytelse gjennom godt samarbeid med de tillitsvalgte innenfor de rammer og tradisjoner som gjelder for bransjen. Det legges videre til rette for at rekrutteringer skjer fra et bredt utvalg av samfunnet og eldre arbeidstakere kan få et yrkesaktivt liv frem til alderspensjonering og bidra til å redusere antall tidligpensjoneringer i banken.

Hvert år arrangerer banken kundetur for sine seniorkunder. I 2016 var vi i Kristiansand.

Strategisk Samarbeid

Drangedal Sparebank er aksjonær i Eika Gruppen AS og en av 73 lokalbanker i Eika Alliansen. Lokalbankene, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt utgjør Eika Alliansen. Eika Alliansen er en av Norges største finansgrupperinger, med en samlet forvaltningskapital på 360 milliarder kroner.

Lokalbankene ved din side

Lokalbanker har bidratt til økonomisk utvikling og trygghet for privatkunder og lokalt næringsliv i norske lokalsamfunn i snart 200 år. Lokalbankene i Eika Alliansen har full selvstendighet og styring av egen strategi og sin lokale merkevare. Nærhet og personlig engasjement for kundene og lokalsamfunnet, kombinert med inngående kunnskap om kundenes behov og bedriftenes lokale marked, er lokalbankenes viktigste konkurransefortrinn. Lokalbankene i Eika Alliansen er dermed unike og viktige økonomiske bidragsyttere til vekst og utvikling for både privatpersoner og norsk samfunns- og næringsliv. I første rekke gjennom sitt engasjement for lokalsamfunnet og som tilbyder av

økonomisk rådgiving, kreditt og finansprodukter tilpasset lokalt næringsliv og folk flest. Lokalbankene i Eika Alliansen har blant landets mest tilfredse kunder både i personmarkedet og bedriftsmarkedet. Med ca 200 bankkontorer i 120 kommuner representerer lokalbankene en viktig aktør i norsk finansnæring og bidrar til verdiskaping i mange norske lokalsamfunn.

Eika Gruppen styrker lokalbanken

Eika Gruppen utgjør finanskonsernet i Eika Alliansen og konsernets visjon er «Vi styrker lokalbanken». Konsernets kjernevirksomhet er tjenesteleveranser til lokalbanken og lokalbankens kunder. Eika Gruppen utvikler og leverer tjenester som understøtter stabil og effektiv bankdrift, samt løsninger og kompetanse som sikrer kundene, bankene og deres lokalsamfunn vekst og utvikling. Konkret innebærer det blant annet å levere en komplett plattform for bankinfrastruktur, inkludert IT, betalingsformidling og digitale tjenester som nett- og mobilbank. Eika Gruppen har et prosjekt- og utviklingsmiljø som utvikler nye, digitale løsninger for lokalbankene. Produktselskapene i Eika Gruppen - Eika Forsikring, Eika Kredittbank, Eika Kapitalforvaltning og Aktiv Eiendomsmegling - leverer et bredt spekter av finansielle produkter, kommersielle løsninger og kompetansehevende konsepter. Utover disse leveransene gir Eika Gruppen alliansebankene tilgang til kompetanseutvikling med Eika Skolen, virksomhetsstyring med Eika ViS, økonomi- og regnskapstjenester med Eika Økonomiservice og depottjenester med Eika Depotservice. I tillegg arbeider Eika Gruppen innenfor områder som kommunikasjon, marked og merkevare og næringspolitikk for å ivareta lokalbankenes næringspolitiske interesser.

Eika Gruppens samlede leveranser sikrer lokalbankenes konkurransedyktighet slik at de kan bygge videre på sin sterke, lokale markedsposisjon

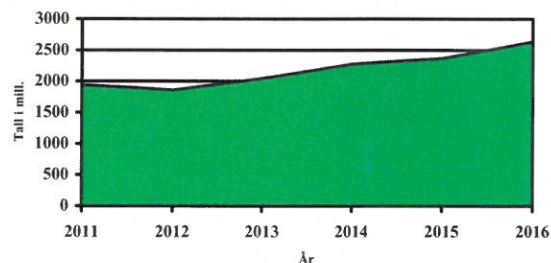
Eika Boligkreditt sikrer lokalbanken langsiktig funding

Eika Boligkreditt er en del av Eika Alliansen og er direkte eid av 72 lokalbanker og OBOS. Selskapet har som hovedformål å sikre lokalbankene tilgang til langsiktig og konkurransedyktig funding ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Eika Boligkreditt har en forvaltningskapital på omlag 96 milliarder kroner og er, med sin tilgang til finansiering i både det norske og internasjonale finansmarked, en viktig finansieringskilde for alliansebankene.

FORVALTNINGSKAPITALEN

Bankens forvaltningskapital var ved utgangen av 2016 på 2.633 millioner kroner. Dette er en økning på 266 millioner kroner, eller 11,2%. Veksten i forvaltningskapitalen var i 2015 på 4,3%.

Forvaltningskapital siste 5 år

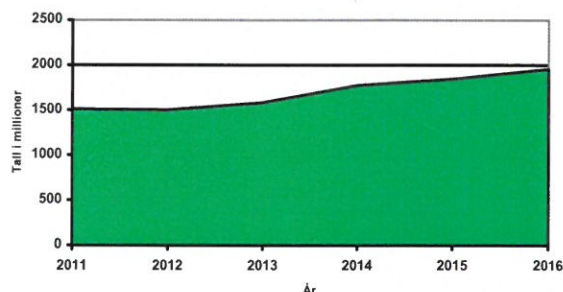

Banken har hatt god vekst i flere år, og arbeider for å opprettholde veksten i årene fremover. Konkurransen i markedet er tøff og krever mer av banken for å opprettholde en fortsatt jevn innskudds- og utlånsvekst.

INNSKUDDSUTVIKLINGEN

Innskudd fra kunder har i 2016 økt med 5,9% (4,0%). Totalt økte innskuddene med 109,6 millioner kroner til 1.955 millioner kroner.

Innskuddsutvikling de siste 5 år

Geografisk fordeler innskuddene seg med 43,6% fra Drangedal kommune, 10,5% fra Kragerø kommune, 17,3% fra Grenland og 28,6% fra resten av landet.

Banken er opptatt av å ha tilfredsstillende innskuddsdekning over tid, og har gjennom året valgt å tilpasse seg endringene i rentemarkedet på en forsvarlig måte. Bankens søker å opprettholde god innskuddsdekning over tid.

Likviditet

For at banken til enhver tid skal være sikret tilgang til ønsket lånekapital, legger styret vekt på en balansert utvikling av banken, god løpende inntjening, trygging av

soliditeten og en tilfredsstillende finansiering gjennom kundeinnskudd.

Ved utgangen av 2016 var innskuddsdekningen på 89,1 %. Styret har stor fokus på bankens likvidetsrisiko. Totalt har banken etablert trekkfasiliteter på kr. 130 millioner. Disse har ikke blitt benyttet i løpet av inneværende år.

Gjennom bruk av Eika Boligkreditt A/S har banken fått en unik mulighet for å avlaste egen balanse. I løpet av 2016 har en tredjedel av bankens utlånsvekst blitt plassert utenfor bankens egen balanse. Samlet har banken i dag om lag 31% av utlånsvolumene plassert i Eika Boligkreditt AS. Dette bidrar til å redusere likvidetsrisikoen og dermed behovet for funding i pengemarkedet, noe som gir også de mindre bankene en anledning til å øke sine markedsandeler. Bankens utlånsvekst i Eika Boligkreditt A/S har i 2016 i stor grad skjedd i Drangedal og Kragerø. Myndighetenes likvidetsreservekrav har gjennom hele året blitt oppfylt.

Norske myndigheter har fra 31.12.2016 satt krav til likviditetsindikator LCR på 80 - Banken har likviditetsindikator LCR pr. 31.12.2016 på 151.

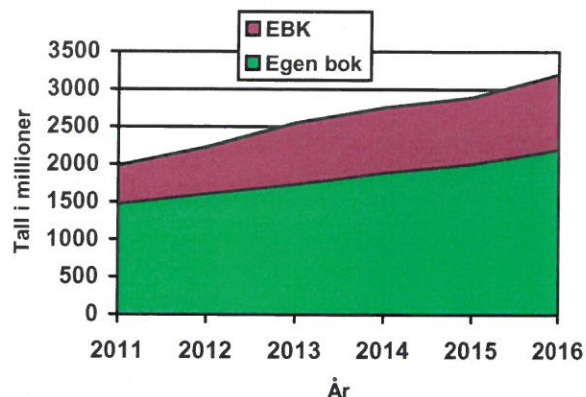
Styret anser likviditetssituasjonen som tilfredsstillende.

UTLÅNSUTVIKLINGEN

Totale utlån egne bøker økte med 191,7 millioner kroner i 2016 til totalt 2.195 millioner kroner, som er en økning på 9,6 % fra året før.

Utlånene er fordelt med 34,4 % i Drangedal kommune, 16,3 % i Kragerø kommune, 28,8 % i Grenland og 20,5 % til landet for øvrig. Av bankens samlede utlån er 84,8 % i personmarkedet og 15,2 % i næringslivsmarkedet.

I løpet av året har banken netto formidlet lån på kr. 112,1 millioner gjennom Eika Boligkreditt A/S. Den samlede utlånsportefølje var pr. 31.12.16 kr. 1.003,7 millioner. Dette tilsvarer ca. 31,4 % av bankens brutto utlån. Disse lånene er innenfor 60 % av boligens verditakst. Banken får returprovisjon på den låneporteføljen som legges inn i selskapet. Total utlånsvekst inkl. Eika Boligkreditt AS utgjør i 2016 10,5 prosent.

Tap på utlån og garantier

Vårt garantiansvar overfor kunder er pr. 31.12.2016 på kr. 37.598.000 og fordeler seg med kr. 25.193.000 til personkunder og kr. 12.405.000 til næringslivet (inkl. primærnæringene). Av garantier til personkunder er kr. 23.601.000 relatert til lånegarantier knyttet til lån formidlet til Eika Boligkreditt A/S.

Netto tap for Drangedal Sparebank i 2016 er bokført med kr. 2.132.000.

Konstaterte tap på utlån er bokført med kr. 1.011.000, mens kr. 329.000 ble inntektsført på tidligere konstaterte tap.

Ved utgangen av året har banken foretatt individuelle nedskrivninger på kr. 6.891.000 knyttet til engasjement hvor det har vært objektive hendelser som har medført risiko for tap. I tillegg er det avsatt kr. 4.586.000 i gruppevis nedskrivninger.

Samlede nedskrivninger i % av brutto utlån er 0,52%. Etter styrets oppfatning er nedskrivningene tilstrekkelig til å møte uventede verdifall på dagens utlån, vurdert etter objektive basis.

Finanstilsynets utlånsforskrift har blitt lagt til grunn. Alle større engasjementer er gjennomgått av styret. Misligholdte lån gjennomgås av styret hvert kvartal.

Risikoklassifisering

I løpet av året har det blitt foretatt regnskapsanalyse og risikoklassifisering av alle aksjeselskap med et låneengasjement over kr. 1.500.000, samt andre næringslivsengasjement over kr. 2.000.000.

Banken har i 2015 innført nytt risikoklassifiseringssystem som er PD basert, og vektlegger kundenes økonomiske adferd og betjeningsevne i stor grad, og sikkerhet i mindre grad.

Risikoklassifiseringssystemet deler kundene i klasser fra 1 – 12. Klasse 1 – 3 er lav risiko, klasse 4 – 7 er middels risiko og klasse 8 – 10 er høy risiko. Klasse 11 er misligholdte engasjementer og klasse 12 er tapsutsatte engasjementer. (se note 5)

Ved utgangen av 2016 var 100% av kundeengasjementene klassifisert.

Etter at vi har foretatt en fullstendig klassifisering av kundeporteføljen viser det seg at 70,7% (67,%) av disse engasjementene defineres med lav risiko, 6,8% (10,1%) defineres som høy risiko og 21,5% (21,9%) med middels risiko. Vi har hatt en dreining det siste året fra høy risiko til lav risiko. Dette er en utvikling som stemmer godt overens med bankens risikoprofil og hvordan vi vektlegger og måler risiko, samt arbeidet med utsatte engasjement. Banken holder lav risikoprofil, dette gjenspeiles også ved lave tap og lav misligholdsgrad.

Personkunde engasjementene blir vurdert utfra økonomisk adferd og betjeningsevne.

Næringsengasjementer blir klassifisert etter samme risikoklassifiseringsmodell, hvor adferd og regnskap hovedsakelig blir lagt til grunn.

Banken har gode rutiner for avdekking og oppfølging av tapsutsatte engasjement.

Det har ikke oppstått vesentlig endring i bankens kredittrisikoprofil i løpet av 2016.

VERDIPAPIRER

Verdien av aksjer og egenkapitalbevis notert på Oslo Børs har økt med 12,06 % i 2016.

Beholdningen av bankens aksjer, fond og egenkapitalbevis var ved utgangen av året bokført til kr. 123,7 millioner mot kr. 123,4 millioner i 2015.

Aksjer bokført til varig eie (anleggsaksjer) utgjør ca. kr. 62,8 millioner, hvorav den største aksjeposten er kr. 53,7 millioner som er aksjer i bankens strategiske samarbeidspartner Eika Boligkreditt A/S. Obligasjonsbeholdningen var pr. 31.12.2016 bokført til kr. 184,3 millioner.

Netto verdiutvikling på verdipapirer er i 2016 bokført med kr. 2,99 millioner. Utviklingen er preget av positive bevegelser i rentemarkedet.

Plasseringer i rentebærende verdipapirer, aksjer, fond og egenkapitalbevis preges av

bankens konservative holdning til risikoeksponering.

RISIKOSTYRING

Bankens styre og administrasjon har prioritert arbeidet med risikostyring og vil fortsatt gjøre dette. Banken legger stor vekt på å ha god oversikt og styring med de forskjellige risiko-områdene. De risikoområdene som banken har definert i sin virksomhet, fremgår av bankens noter. De hovedtyper av finansiell risiki som gjennom året har vært mest relevante for banken er kredittrisiko, likviditetsrisiko, renterisiko/kursrisiko, behandlingsrisiko og markedsrisiko. Banken har som et av sine hovedmål å ha en lav risikoprofil.

Kredittrisiko

Risikoen for at en kunde ikke kan oppfylle sine forpliktelser, f.eks. tilbakebetale et lån p.g.a. manglende betalingsevne eller vilje.

I henhold til fastlagte rutiner for utlånsvirksomheten legges stor vekt på betalingsevne og sikkerhet. De ansatte i banken, og til dels styrets medlemmer, har normalt god kjennskap til kundene også utover det som fremkommer av sakspapirene og har derfor gode muligheter til å foreta en vurdering av kundenes evne og vilje til å betjene lånene. Når mislighold oppstår sendes det 2 varsler før ytterligere tiltak iverksettes. Videre behandles restanser innen utlånsporteføljen hvert kvartal av styret.

Maksimal grense for et enkelt engasjement, fastsatt av Finansdepartementet, er 25% av bankens ansvarlige kapital. Ved utgangen av 2016 hadde banken 1 kunde hvor innvilget engasjement samlet sett var utover 10% av ansvarlig kapital.

Det vesentlige av bankens utlån er sikret med pant i fast eiendom, noe som medfører at prisutviklingen i eiendomsmarkedet således er av stor betydning for sikkerheten knyttet til utlånsporteføljen.

Netto misligholdte lån var pr. 31.12.2016 på kr. 5.377.000 mot kr. 967.000 pr. 31.12.2015.

Netto tapsutsatte lån ble redusert fra kr. 9.981.000 pr. 31.12.2015 til kr. 9.372.000 pr. 31.12.2016.

Styret vurderer risikoen for større tap i låne- og garantiporteføljen som relativ liten. Rutiner for bevilgning og utbetaling av lån er etter styrets oppfatning tilfredsstillende.

En anser derfor bankens nedskrivninger for tap som fullt ut betryggende.

Nedskrivningene følger Finanstilsynets utlånsforskrift.

Likviditetsrisiko

Risikoen for at banken ikke har tilstrekkelig med likvider på et bestemt tidspunkt til å møte sine forpliktelser som forfaller.

Styret har stor fokus på likviditetsstyringen. Banken hadde et gjeldsbrevlån i Swedbank på kr. 60 millioner til forfall i 2016, det ble innfridd i februar.

Banken har vært aktive i pengemarkedet i 2016. I januar økte banken et senior obligasjonslån i Swedbank med 50 millioner til 100 millioner med forfall september 2017. Lånet er etablert for å refinansiere overnevnte forfall på gjeldsbrevlån i 2015.

I februar ble det tatt opp et nytt obligasjonslån på kr. 50 millioner i DNB, dette ble i august utvidet med kr. 40 millioner til 90 millioner med forfall februar 2019. I oktober utvidet banken et senior obligasjonslån med kr. 50 millioner til kr. 125 millioner i DNB med forfall 2018. Disse lånene er tatt opp som følge av god utlånsvekst.

Oversikt over obligasjonslån/gjeldsbrevlån i pengemarkedet:

	Opptatt år	Forfall	Gjeld pr. 31.12
Obligasjonslån	2015	2017	100 millioner
Obligasjonslån	2013	2018	125 millioner
Obligasjonslån	2016	2019	90 millioner
Ansv. Obligasjonslån	2014	2024	30 millioner
Fondsobligasjon	2007		25 millioner

Banken har nå totalt kr. 370 millioner i lån fra pengemarkedet.

Gjennom effektiv og god drift, som sikrer god inntjening og minimaliserer tap på bankens utlån og verdipapirplasseringer, mener vi å ha god tillit i pengemarkedet.

For å styrke bankens kapitaldekning ble det i 2007 utstedt et fondsobligasjonslån på kr 25 millioner. Banken vil vurdere å søke innløsning av denne i 2017.

I mars 2014 tok banken opp ansvarlig obligasjonslån på kr. 30 millioner med forfall mars 2024.

I tillegg har banken kommiterte trekkrettigheter på til sammen 130 millioner kroner. Disse har ikke vært benyttet i løpet av 2016. Ved utgangen av året hadde banken en likviditetsreserve inkl. lånerammer i Norges Bank og DNB på kr. 336,5 millioner.

Bankens strategiplan foreskriver også et øvre tak for å sikre en akseptabel balanse mellom innskudd- og utlånsvirksomheten. Banken har en innskuddsdekning i forhold til utlån på 89,1% (92,1%). I henhold til vedtatt strategiplan skal innskudd i % av utlån ikke være lavere enn 80%. Bankens høye innskuddsandel skyldes i stor grad gunstige betingelser på plasserings- og høyrentekonto.

I forbindelse med tilpasning til nye likviditetsreservekrav som kommer de nærmeste årene, har banken fokus på å få mer bindingstid, spesielt mot største innskuddskundene.

Jfr. note 3 hvor det er gitt nærmere oversikt over likviditetsforhold og om likviditetsrisiko ved årsslutt.

Kontantstrømanalysen viser en positiv kontantstrøm på 55,7 millioner kroner for 2016. Den viser at vi har hatt en større utlånsvekst enn innskuddsvekst i 2016, og at vi har finansiert utlånsveksten ved å utstede obligasjonslån.

Likviditetsbeholdningen pr 31.12.2016 var 126,2 millioner kroner. I tillegg kommer ubenyttet trekkrettigheter på 130 millioner kroner.

Renterisiko/kursrisiko

Risikoen for at endringer i rentenivået kan påvirke lønnsomheten i ugunstig retning. Renterisiko/kursrisiko sees i sammenheng i forbindelse med verdipapirer.

Bankens lånekunder ønsker ofte langsiktig finansiering, mens bankens innskuddskunder i praksis kan disponere sine innskudd på kort varsel.

Ved økende markedsrente må banken raskt foreta en økning i innskuddsrenten for å unngå at innskyterne flytter sine innskudd over til andre finansinstitusjoner. Hoveddelen av utlån til kunder er gitt til såkalt flytende rente, men i praksis vil det ta opp til to måneder fra rentjustering er besluttet til den har fått full effekt for bankens utlånskunder. Ved en renteoppgang i markedet vil det derfor normalt oppstå et visst tap for banken.

Ved at banken til en viss grad funder seg ved å ta opp obligasjonslån i markedet, hvor rentefastsettelsen er basert på 3 måneders NIBOR oppstår det en renterisiko ved et generelt fall i markedsrenten. Renterisikoen dempes imidlertid noe ved at pengemarkedslåne har forskjellige tidspunkt for renteregulering.

I henhold til de erfaringer en har fra tidligere renteendringer viser det seg at renterisikoen for Drangedal Sparebank ikke er særlig stor (jfr. note nr. 3).

Ved utgangen av året var det totalt innvilget kr. 80,8 millioner i fastrentelån. I det alt vesentlige er bindingstiden for lånene 3, 5 og 10 år. Banken har inngått renteswapavtaler for totalt 60 millioner kroner for å redusere vår renterisiko for disse lånene. Banken har ikke innskudd med bundet rente.

Beholdningen av sertifikater og obligasjoner utgjør til sammen kr. 184,3 millioner. Durasjonen (gjenværende løpetid) er 0,14 år. Kursendringen på verdipapirporteføljen ved en renteendring på 1% utgjør kr. 251.000.

For bankens investeringer i verdipapirer og andre finansplasseringer, har styret vedtatt egen instruks som fastsetter øvre grenser for plasseringer i de forskjellige typer papirer og likviditetsinnskudd i norske forretnings- og sparebanker.

Gjennomsnittlig durasjon (vektet løpetid) på bankens obligasjonsbeholdning skal ikke overstige 2 år, mens rentefølsomheten ikke skal overstige kr. 700.000. Det er fastsatt regelmessig rapportering til styret om bankens plasseringer og utførte handler med verdipapirer.

Banken har egen valutabeholdning. Beholdningen var pr. 31.12.2016 bokført til kr. 683.123. Risikoen knyttet til valutabeholdningen anses som liten.

Vi er ikke finansiert med valuta og har heller ikke inntekter i valuta. Styret vurderer renterisikoen på verdipapirer som moderat.

Behandlingsrisiko

Risikoen for at mennesker, maskiner, rutiner og systemer ikke fungerer som forutsatt, og at lov og regelverk ikke følges.

Banken har gjort seg svært avhengig av moderne teknologi, særlig IT-løsninger. I samarbeid med eksterne leverandører er det lagt ned et omfattende arbeid for å sikre

stabilitet og trygghet i disse løsningene, og å forhindre at uvedkommende skal få tilgang til bankens data.

Internkontroll:

Styret har fastsatt prinsipper for internkontrollen i banken på de ulike aktivitetsområder og påsett at den er etablert i samsvar med lover, forskrifter og interne retningslinjer. Den interne kontrollen er etter vår mening gjennomført i henhold til Finanstilsynets forskrift.

Bankens kontrollmodell er innarbeidet på alle nivåer i banken, og er med på å høyne driftskvaliteten i hele organisasjonen, ved at det regelmessig foretas kontroller av definerte risikoområder.

Styret har fortløpende vurdert kapitalbehovet gjennom ICAAP-beregninger. Styret anser bankens kapitaldekning som fullt ut betryggende.

Årets rapport vedrørende kvalitetssikring og internkontroll er avlagt og forelagt styret.

I løpet av 2016 er det rapportert 3 saker til Økokrim som relateres til hvitvasking av penger.

RESULTATREGNSKAPET

Driftsresultat før tap viser et overskudd på kr. 30.423.000 mot kr. 26.770.000 i 2015.

Dette utgjør i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital 1,22% (1,14%).

Resultatet av ordinær drift etter skatt var Kr. 23.680.000 mot kr. 17.005.000 i 2015, som utgjør 0,95% (0,73%) av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Vår beholdning av verdipapirer er bokført til laveste verdi av anskaffelseskost eller markedsverdi. Egenkapitalrentabiliteten etter skatt ble 8,9 %, noe som må betegnes som tilfredsstillende i lys av det lave rentenivået.

Nøkkeltall (i % av GFK)	2016	2015	2014	2013	2012
Rentenetto	1,74	1,91	2,07	2,16	2,26
Øvrige inntekter	1,03	0,93	1,06	1,17	0,87
Driftskostnader	1,54	1,69	1,67	1,56	1,51
Driftsresultat før tap	1,22	1,14	1,51	1,77	1,62
Tap på utlån	0,09	0,16	0,12	0,16	0,20
Driftsresultat etter skatt	0,95	0,73	1,31	1,18	1,00
Ek - forrentning % (etter skatt)	8,9	6,9	13,1	11,7	9,9

Rentenetto

Bankens hovedinntektskilde er rentenettoen. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter var i 2016 kr. 43,3 millioner. Dette er en nedgang på kr. 1,4 millioner siden 2015. Målt i forhold til

den gjennomsnittlige forvaltningskapitalen ble rentenettoen redusert med 0,17 prosentpoeng til 1,74%. Banken har valgt å plassere en del av overskuddslikviditeten i pengemarkedsfond og i obligasjoner. Avkastningen på pengemarkedsfond blir ført som gevinst på verdipapirer og ikke på rentenettoen.

Det er ulike oppfatninger blant økonomer om synet på hvordan rentenivået vil utvikle seg i 2017. Norges Bank står overfor en krevende situasjon med lavere inflasjon enn ønsket, samtidig som boligprisutviklingen er sterk. Markedet priser inn lavt rentenivå gjennom året.

Finanstilsynet gjør løpende vurderinger med hensyn til kapitalkrav i tilknytning til utlån til boligmarkedet. Dette vil kunne påvirke markedets tilgang på kapital og bankenes krav til inntjening og derigjennom markedsrenten. Styret vil følge utviklingen av rentenettoen nøye.

Andre inntekter

Andre driftsinntekter har i 2016 hatt en fin utvikling. Økningen i andre driftsinntekter var i 2016 på kr. 3.893.000 til kr. 25.595.000. De siste årenes arbeid med å øke bankens porteføljer innen skade- og livsforsikring, kredittkort gir positive bidrag til bankens andre driftsinntekter. Provisjonsinntektene fra Eika Boligkreditt AS har fortsatt blitt noe redusert i 2016 som følge av press på marginen og konkurranse i markedet. Inntektene på bankens verdipapirportefølje har i 2016 økt som følge godt rentemarkedet.

Driftskostnadene

De samlede driftskostnadene ble redusert med kr. 1.139.000 til kr. 38.464.700 sammenlignet med året før. Driftskostnadene i % av driftsinntektene utgjorde i 2016 55,8%.

Reduksjonen skyldes i hovedsak at bankens ytelsesbasert tjenestepensjon ble avvirket, og at banken har hatt et ubesatt årsverk i 2016. Andre driftskostnader øker fra i fjor, dette skyldes betydelig økte IT- og utviklingskostnader.

Forvaltningskapitalen pr. utførte årsverk utgjorde ca. kr. 85 millioner kroner mot kr. 91 millioner kroner i 2015.

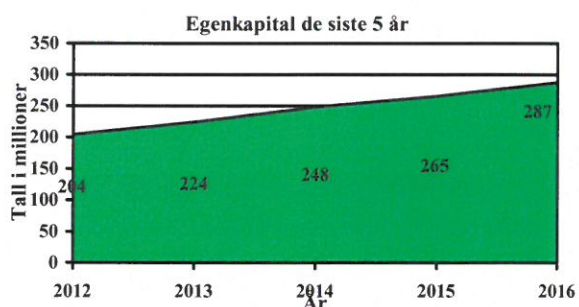
Kontroll med kostnadsutviklingen vil alltid være en av styrets viktigste oppgaver.

Kostnadsnivået er i stor grad et resultat av kvalitetskrav og totalt produkttilbud, og fra

styrets side foretas en løpende vurdering av hva banken vil være best tjent med.

Etter styrets mening gir resultatregnskapet og balanse med tilhørende noter fyllestgjørende informasjon om årets virksomhet og bankens stilling ved årsskiftet. Det har etter styrets vurdering heller ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for banken etter regnskapsårets utgang.

Bankens årsregnskap er lagt frem med forutsetning om fortsatt drift, og styret kan bekrefte at forutsetningen for dette er tilstede.

EGENKAPITAL OG SOLIDITET

Med årets overskudd utgjør sparebankens fond kr. 283 millioner. I tillegg kommer bankens gavefond på kr. 4,5 millioner. Den totale egenkapitalen utgjør dermed kr. 287,5 millioner, som tilsvarer 10,9% (11,2%) av samlet forvaltningskapital.

Egenkapitalrentabiliteten etter skatt var 8,9% mot 6,9% i 2015. Det lovbestemte minstekravet til kapitaldekning fastsetter at alle banker skal ha en kapitaldekning på minst 15,0%. Ved utgangen av 2016 var kapitaldekningen for Drangedal Sparebank 22,26%, mens den var 22,55% pr. 31.12.2015. Ren kjernekapital var 20,06%.

I tillegg til Sparebankens fond har banken utstedt 25 millioner i fondsobligasjoner og 30 millioner i ansvarlig obligasjonslån.

Styret vurderer fortløpende om banken har tilstrekkelig kapitaldekning.

Bankens styre har vedtatt minimumskrav for kapitaldekning. Minimumskravene er satt på de ulike kapitalnivåene;

Ren kjernekapital	14,0 %
Kjernekapital	15,5 %
Kapitaldekning	17,5 %

Styret anser bankens soliditet som tilfredsstillende. Banken har i dag minimumsmål som ligger over myndighetenes krav til kapital, disse vil bli revidert ved bankens gjennomgang av

ICAAP våren 2017. Dagens minimumsmål er fastsatt med 1,5% poeng over myndighetenes krav til kapitaldekning på fastsettelses tidspunktet.

ARBEIDSMILJØ, LIKESTILLING OG YTRE MILJØ

Ved utgangen av 2016 hadde banken 31 ansatte hvorav 9 på deltid. Dette utgjør til sammen 27 årsverk.

Sykefraværet i årets løp utgjorde 4,9% av totale dagsverk, hvorav 0,3% skyldes fravær med syke barn. Tilsvarende tall for 2015 var 2,9%. Banken har i 2016 hatt 3 medarbeidere som har vært langtids sykemeldte, noe som forklarer en økning i sykefraværet.

Drangedal Sparebank har som mål å være en attraktiv arbeidsplass for kompetente, motiverte og resultatorienterte medarbeidere.

Grunnlag for bankens virksomhet er krav til redelighet og forretningsmoral, og ansatte forventes å ha integritet og holdninger i samsvar med bankens etiske retningslinjer.

Ansatte ved hovedkontoret i Drangedal.

Samarbeidet med de ansatte og arbeidsmiljøet som helhet må betegnes som godt, og det er ikke iverksatt ekstraordinære arbeidsmiljøtiltak gjennom 2016. Avtale med Vestmar Bedriftshelsetjeneste er videreført samtidig som rutinene knyttet til HMS er gjennomgått. Bankens sikkerhetsutstyr blir jevnlig testet og sikkerhetsrutiner gjennomgått. De fysiske arbeidsforholdene anses å være gode, både hva angår utstyr og lokaliteter. Det har ikke vært

personskader eller materielle skader i løpet av året.

Ansatte ved avdelingen i Porsgrunn.

Gammel AFP-ordning er avviklet og som erstatning for denne er det etablert en ny ordning. Den nye ordningen er, i motsetning til den gamle, ikke en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut den nye AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid fram til 67 år. Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premieutbetalinger kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Det er ikke fondsoppbygging i ordningen og det forventes at premienivået vil øke de kommende årene. Dette betyr at ansatte kan gå av med AFP fra fylte 62 år.

Ansatte ved kontoret i Ulefoss

Videre har bankens ansatte kollektiv pensjonsforsikring, gruppelivsforsikring og lovbestemt personalgarantiforsikring. Banken har i 2016 lukket sin ytelsesbaserte tjenestepensjon og konvertert gjenværende ansatte til innskuddsbasert tjenestepensjon. Denne konverteringen har gitt en engangseffekt på bankens regnskap for 2016 med kr. 5.061.000,-. Fra 01.01.2017 trer en oppgradert innskuddsbasert tjenestepensjon i kraft. Den kollektive pensjonsforsikringen gir de ansatte tilleggspensjon fra fylte 67 år.

Av bankens 31 ansatte er 22 kvinner og 9 menn. I bankens ledergruppe er det 4 personer, 3 menn og en kvinne. Bankens styre består av 2 menn og 3 kvinner.

Ansatte ved avdelingen i Sannidal.

Lønn og øvrige arbeidsbetingelser fastsettes på bakgrunn av stilling, utdanning, erfaring og personlige egenskaper etter et bestemt fastlagt mønster. Det er for likeverdige stillinger ikke påviselige lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. Det er styrets oppfatning at likestillingen i Drangedal Sparebank har funnet et naturlig mønster og at det i dag ikke er nødvendig å gjennomføre spesielle tiltak.

Banken forenser ikke det ytre miljøet, og det er derfor heller ikke gjennomført spesielle tiltak på området.

Banken har ikke drevet noen virksomhet innen området forskning og utvikling i 2016.

ARBEIDET I STYRET

Bankens styre har i 2016 bestått av:

- **Arne Lunde**, leder
- **Jan Gunnar Tors**, nestleder
- **Jannecke Langved**
- **Linda Amanda Celin**
- **Sissel Bakken** (ansattes repr.)
- **Kai Tore Austad** (fast møtende varamedlem)

Styret har hatt 10 ordinære styremøter i løpet av året, og behandlet 92 saker. Arbeidet i styret har i hovedsak vært å følge opp interne kontrollrutiner, rapportering og organisasjonsplan.

I løpet av året har det vært gjennomført en strategisamling hvor Strategiplan 2014-2018 ble avstemt mot, og oppdatert med endringer i bransjen og med strategiske endringer i Eika Gruppen AS, særlig hva gjelder Digital utvikling. Styret er opptatt av at banken tar i bruk tilgjengelige digitale verktøy for kunder og ansatte.

Banken skal oppfattes som den foretrukne i sine markeds områder hva gjelder kundeopplevelse, uavhengig på hvilken måte du er i kontakt med banken. Styret er opptatt av å utvikle bankens soliditet og ivareta høy aktivitet ved kontorene.

Styret har også på dagsorden drøftelser av lokale og regionale utfordringer i det samfunnet vi lever og arbeider i. Styret samarbeider meget godt, og det er stor enighet om de fremtidige veivalg for banken.

UTSIKTENE FOR DET KOMMENDE ÅR

Banken står godt rustet ved inngangen til 2017. Både egenkapital og likviditets-situasjonen er tilfredsstillende. Kostnadsutviklingen i banken er svakt økende som følge av blant annet økte IT-

kostnader, investeringskostnader og tøffere konkurranse. Bankens lønnsomhet og gode soliditet gjør banken godt rustet til å opprettholde en sterk konkurransekraft også i årene fremover. Banken har godt potensiale for vekst i sine marked, særlig i Grenland og styrker kontoret i Porsgrunn inn i 2017. Styret forventer at konkurransebildet i bankmarkedet vil være i endring og fortsatt vil kreve god konkurranse kraft.

Man budsjetterer med et godt resultat for 2017. Styret vektlegger jevn og moderat vekst, samt en forsvarlig avkastning på egenkapitalen. Det årlige driftsresultatet vil likevel i en viss utstrekning være avhengig av utviklingen i rentenivået.

DISPONERING AV ÅRETS OVERSKUDD

Årsoverskuddet på kr. 23.680.000 etter skatt foreslår styret disponert slik:

Overført til gaver/gavefond	kr.	1.200.000
Overført til Sparebankens fond	kr.	22.480.000

TAKK

Styret vil til slutt rette en varm takk til våre mange kunder, både nye og gamle, for den tilliten de har vist banken ved å bruke den til sine forretninger. Styret retter også en varm takk til bankens medarbeidere for stor innsats og godt samarbeid i et hektisk og krevende år. Styret er stolte over den måten medarbeiderne mestrer alle oppgavene på og kjenner seg overbevist om at utfordringene som ligger foran oss vil bli håndtert på en fullt ut tilfredsstillende måte.

Drangedal 31. desember 2016
17. februar 2017

Arne Lunde
Styrets leder

Jan Gunnar Tors

Kai Tore Austad

Jannecke Langved

Sissel Bakken
Ansattes representant

Kjell Nærum
Banksjef

Drangedal Sparebank

RESULTATREGNSKAP

(Beløp angitt i hele kroner).

		2016	2015
1 Renteinntekter og lignende inntekter			
1.2 Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		504.725	1.029.725
1.3 Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder		72.066.580	79.927.442
1.4 Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende inntekter		3.487.294	3.627.899
1.5 Andre renteinntekter og lignende inntekter		5.776	609
Sum renteinntekter og lignende inntekter		76.064.375	84.585.675
2 Rentekostnader og lignende kostnader			
2.1 Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		218.498	210.906
2.2 Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		24.113.064	32.676.077
2.3 Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer		5.523.481	4.049.990
2.4 Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital		1.574.821	1.734.589
2.5 Andre rentekostnader og lignende kostnader (Bankenes Sikringsfond)		1.342.283	1.243.107
Sum rentekostnader og lignende kostnader		32.772.147	39.914.669
I. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		43.292.228	44.671.006
3 Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning			
3.1 Inntekter av aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning		4.081.974	3.557.013
Sum utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning		4.081.974	3.557.013
4 Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester			
4.1 Garantiprovisjon		270.473	236.285
4.2 Andre gebyrer og provisjonsinntekter (note 10)		20.857.597	21.387.318
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		21.128.070	21.623.603
5 Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester			
5.2 Andre gebyrer og provisjonskostnader		2.631.430	2.512.264
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		2.631.430	2.512.264
6 Netto verdiendr. og gevinst/tap på valuta og verdip. som oml.midl.			
6.1 Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		1.204.250	-1.288.300
6.2 Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning		1.488.271	-47.331
6.3 Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og finansielle derivater		306.891	352.298
Sum netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler		2.999.412	-983.333
7 Andre driftsinntekter			
7.1 Driftsinntekter faste eiendommer		-	-
7.2 Andre driftsinntekter		16.712	16.772
Sum andre driftsinntekter		16.712	16.772
II Netto andre driftsinntekter		25.594.738	21.701.791
III Sum driftsinntekter		68.886.966	66.372.797
8 Lønn og generelle administrasjonskostnader			
8.1 Lønn m.v.			
8.1.1 Lønn (note 14 og 16)		16.998.092	15.959.490
8.1.2 Pensjoner (note 15)		2.301.320	1.520.709
8.1.2 Pensjoner, avvirket ytelsespensjon		-5.061.000	-
8.1.3 Sosiale kostnader		3.180.285	3.337.316
8.2 Administrasjonskostnader		13.277.306	11.929.241
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader		30.696.003	32.746.756
9 Avskrivning m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler			
9.1 Ordinære avskrivninger (note 18)		850.198	654.386
Sum avskrivninger m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		850.198	654.386
10 Andre driftskostnader			
10.1 Driftskostnader faste eiendommer		258.557	229.911
10.2 Andre driftskostnader (note 17)		6.659.905	5.972.669
Sum andre driftskostnader		6.918.462	6.202.580
IV Sum driftskostnader		38.464.663	39.603.722
V Driftsresultat før tap		30.422.303	26.769.075
11 Tap på utlån, garantier m.v.			
11.1 Tap på utlån (note 4)		2.132.086	3.684.518
11.2 Tap på garantier m.v.		-	-
Sum tap på utlån, garantier m.v.		2.132.086	3.684.518
12 Nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler			
12.1 Nedskrivning (note 7)		-476.000	-
12.2 Gevinst		2.175.428	84.375
Sum nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler		1.699.428	84.375
13 Skatt på ordinært resultat			
(note 19)		6.309.645	6.163.932
VI Resultat av ordinær drift etter skatt		23.680.000	17.005.000
VII Resultat for regnskapsåret		23.680.000	17.005.000
17 Overføringer og disponeringer			
17.2 Disponeringer			
17.2.4 Overført til sparebankens fond (note 20)		22.480.000	15.950.000
17.2.5 Overført til gaver		1.200.000	1.055.000
Sum disponeringer		23.680.000	17.005.000

Drangedal Sparebank

BALANSE

(Beløp angitt i hele kroner)

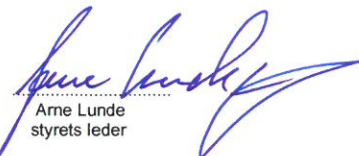
EIENDELER

	31.12.2016	31.12.2015
1 Kontanter og fordringer på sentralbanker	67.526.970	59.755.095
3 Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		
3.1 Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	58.671.674	10.759.087
3.2 Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist sum utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	(note 8) -	-
	58.671.674	10.759.087
4 Utlån til og fordringer på kunder		
4.3 Kasse-/drifts- og brukskreditter	180.851.980	201.525.145
4.4 Byggelån	33.829.695	53.472.971
4.5 Nedbetalingslån	1.979.970.339	1.747.925.788
Sum utlån før spesifiserte og uspes. tapsavsetninger	2.194.652.014	2.002.923.904
4.7 Individuelle nedskrivninger på utlån	-6.891.354	-5.711.808
4.8 Gruppevisse nedskrivninger på utlån Sum netto utlån og fordringer på kunder	(note 4) -4.586.000	-4.336.000
	2.183.174.660	1.992.876.096
5 Overtatte eiendeler	300.000	300.000
6 Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning		
6.1 Utstedt av det offentlige		
6.1.1 Sertifikater og obligasjoner	-	-
6.2 Utstedt av andre		
6.2.1 Sertifikater og obligasjoner Sum sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning	(note 7 og 8) 184.325.300	168.581.050
	184.325.300	168.581.050
7 Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning		
7.1 Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	(note 9) 123.658.890	123.372.097
8 Eierinteresser i tilknyttede selskaper		
8.2 Eierinteresser i andre tilknyttede selskaper	-	-
9 Eierinteresser i konsernselskaper		
9.2 Eierinteresser i andre konsernselskaper	-	-
10 Immaterielle eiendeler		
10.2 Utsatt skattefordel	(note 19) 176.499	366.914
10.3 Andre immaterielle eiendeler Sum immaterielle eiendeler	-	-
	176.499	366.914
11 Varige driftsmidler		
11.1 Maskiner, inventar og transportmidler	2.795.300	2.797.600
11.2 Bygninger og andre faste eiendommer Sum varige driftsmidler	(note 18) 2.143.400	1.501.200
	4.938.700	4.298.800
12 Andre eiendeler		
12.1 Andre eiendeler Sum andre eiendeler	5.753.719	147.099
	5.753.719	147.099
13 Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatt inntekter		
13.1 Opptjente ikke mottatte inntekter	5.016.950	4.605.946
13.2.1 Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	(note 15) -	712.255
13.2.2 Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader Sum forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	48.802	1.732.436
	5.065.752	7.050.637
SUM EIENDELER	2.633.592.164	2.367.506.875

Drangedal Sparebank
BALANSE

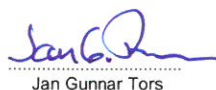
		31.12.2016	31.12.2015
GJELD OG EGENKAPITAL			
GJELD:			
14 Gjeld til kredittinstitusjoner			
14.1 Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		3.541.684	3.323.031
14.2 Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		-	-
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	(note 5)	3.541.684	3.323.031
15 Innskudd fra og gjeld til kunder			
15.1 Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid		1.468.476.286	1.420.162.072
15.2 Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid		486.143.157	424.851.058
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	(note 5)	1.954.619.443	1.845.013.130
16 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			
16.1 Sertifikatgjeld		-	-
16.3 Obligasjonsgjeld		315.586.154	184.899.588
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		315.586.154	184.899.588
17 Annen gjeld			
17.3 Annen gjeld	(note 5)	12.946.313	10.661.486
Sum annen gjeld		12.946.313	10.661.486
18 Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		4.442.067	3.669.152
19 Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser			
19.1 Pensjonsforpliktelser	(note 15)	-	-
19.2 Utsatt skatt		-	-
Sum avsetn. for pål. kostnader og forpliktelser		-	-
20 Ansvarlig lånekapital			
20.1 Evigvarende ansvarlig lånekapital		24.995.807	24.985.811
20.3 Annen ansvarlig lånekapital		29.967.500	29.952.500
Sum ansvarlig lånekapital	(note 6)	54.963.307	54.938.311
SUM GJELD		2.346.098.968	2.102.504.698
EGENKAPITAL:			
22 Opptjent egenkapital			
22.2 Sparebankens fond	(note 20)	282.993.196	261.002.177
22.3 Gavefond	(note 20)	4.500.000	4.000.000
Sum opptjent egenkapital		287.493.196	265.002.177
SUM EGENKAPITAL		287.493.196	265.002.177
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		2.633.592.164	2.367.506.875
POSTER UTENOM BALANSEN			
23 Betingede forpliktelser			
23.1 Garantier		37.597.000	56.074.000
23.2 Andre forpliktelser		85.034.000	92.920.000
Sum betingede forpliktelser	(note 12)	122.631.000	148.994.000

Drangedal, 31. desember 2016
17. februar 2017

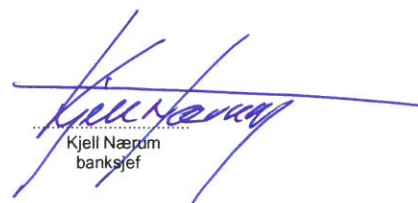

Arne Lunde
styrets leder

Kai Tore Austad

Jannecke Langved

Jan Gunnar Tors

Sissel Bakken
ansattes representant

Kjell Nærum
banksjef

Drangedal Sparebank

KONTANTSTRØM ANALYSE

(Beløp i hele 1000 kr)

	2016	2015	2014
Årets avdrag på nedbetalingslån mv til kunder	463.620	706.573	649.027
Nydiskonterte nedbetalingslån mv i året til kunder	-696.695	-822.465	-761.251
Endring i saldo på kreditter	40.316	-8.153	-41.975
Rente- og provisjonsinnbetalinger på utlån	71.656	81.399	89.495
Inngått på tidligere års konstaterte tap på utlån	329	112	32
Endring i overtatte eiendeler	0	0	0
Kontantstrøm fra utlånsvirksomheten (A)	-120.774	-42.534	-64.672
Endring i saldo på innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	48.314	-44.777	-28.774
Endring i saldo på innskudd fra kunder med avtalt løpetid	61.292	116.259	222.397
Renteutbetalinger til kunder	-24.113	-32.696	-41.257
Kontantstrøm fra innskuddsvirksomheten (B)	85.493	38.786	152.366
Endringer i verdipapirer som holdes på kort sikt	-12.921	-30.617	-19.867
Kursgevinster/-tap på verdipapirer som holdes på kort sikt	2.395	-142	1.905
Renteinnbetalinger på obligasjoner og sertifikater	3.487	3.628	4.156
Mottatt aksjeutbytte på aksjer som holdes på kort sikt	389	402	395
Kontantstrøm fra verdipapirinvesteringer (C)	-6.650	-26.729	-13.411
Endring i fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	0	600	0
Renteinnbetalinger fra innskudd i kredittinstitusjoner	505	1.030	1.339
Kontantstrøm fra innskudd i kredittinstitusjoner (D)	505	1.630	1.339
Andre inntekter	21.458	21.992	22.371
Betalbare driftskostnader	-41.588	-42.705	-39.621
Betalbar skatt	-5.775	-7.951	-8.348
Gaver	-650	-1.085	-995
Endring i andre eiendeler	-5.607	874	5.365
Endring i periodiseringer	1.150	-1.567	-322
Endring i annen gjeld	2.054	-387	335
Resterende kontantstrøm fra løpende drift (E)	-28.958	-30.829	-21.215
KONTANTSTRØM FRA DRIFTEN (A+B+C+D+E=F)	-70.384	-59.676	54.407
Endring i innskudd fra kredittinstitusjoner	219	212	-60.152
Endring i finansiering ved utstedelse av verdipapirer	130.686	14.995	35.038
Endring i finansiering fra ansvarlig lånekapital	25	25	29.947
Renteutbetalinger på finansiering	-7.316	-5.995	-6.475
Kontantstrøm fra finansiering (G)	123.614	9.237	-1.642
Investert i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	-1.490	-1.057	-2.697
Salg av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler til salgspris	0	0	0
Netto kjøp/salg av langsiktige verdipapirer	252	-5.484	2.001
Utbytte på anleggsaksjer	3.693	3.155	1.879
Kontantstrøm fra investeringer i varige driftsmidler (H)	2.455	-3.386	1.183
ENDRING I LIKVIDITETSBEHOLDNING (F+G+H)	55.685	-53.825	53.948
Likviditetsbeholdning 01.01.	70.514	124.339	70.391
Likviditetsbeholdning 31.12.	126.199	70.514	124.339
Likviditetsbeholdningen 31.12. består av:			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	67.527	59.755	57.971
Innskudd i og fordringer på banker uten avtalt løpetid	58.672	10.759	66.368
Sum likviditetsbeholdning 31.12.	126.199	70.514	124.339

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Note 1 Regnskapsprinsipper

Alle tall er oppgitt i 1000 kr dersom det spesifikt ikke er angitt noe annet.

Årsregnskapet er utarbeidet etter regnskapslovens regler, samt årsregnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder og forskrifter.

Regnskapsprinsippene er benyttet konsistent i alle presenterte perioder.

Renter og provisjoner tas inn i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader. Gebyrer som er en direkte betaling for utførte tjenester tas til inntekt når de erverves. Gebyrer for etablering av låneavtaler tas til inntekt i samsvar med kostnadene som påløper ved lånebehandlingen.

Forskuddsbetalte inntekter og påløpte ikke betalte kostnader ved årslutt periodiseres og føres som gjeld i balansen. Opptjente, ikke betalte inntekter tas til inntekt og føres som fordring i balansen.

Aksjeutbytte inntektsføres i det året de mottas.

Valuta; Utenlandske sedler er stilt i NOK etter midtkurs per 31.12.2016.

Utlån og garantier er bokført i henhold til gjeldende lover og forskrifter, herunder ny utlånsforskrift gjeldende fra 2006. Utlån til kunder er pr. 31.12.2016 vurdert til amortisert kost. Med amortisert kost menes historisk kost justert for mottatte avdrag samt nedskrivninger for tap. Nedskrivning på enkelte lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med utlånets opprinnelige effektive rentesats. Dersom banken har bevilget flere lån til en og samme kunde, vil en engasjementsvurdering være å betrakte som en individuell vurdering.

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

Disse lånegruppene er inndelt i ulike risikoklasser i samsvar med bankens risikoklassifiseringssystem. I tillegg er BM fordelt bransjemessig. Med utgangspunkt i risikoklassene innenfor PM og BM samt tilhørende relevant statistisk materiale er gruppevise nedskrivninger beregnet.

Når regnskapsposter vurderes til virkelig verdi, i motsetning til anskaffelseskost, benyttes observerte markedsverdier eller verdianslag innhentet fra megler.

Drangedal Sparebank har fulgt IAS 19 R for innregning og måling av pensjonskostnader for regnskapsåret som startet 1. januar 2016. Den ytelsesbaserte pensjonsavtalen ble avviklet i 2016 og erstattet av en innskuddsbasert pensjonsordning som dekker kravene i loven om obligatorisk tjenstepensjon. Pensjonskostnader blir bokført under personalkostnader i resultatregnskapet. Se note 15.

Bankens ansatte inngår i en felles AFP-ordning. AFP ordning anses som en ytelsesbasert flerforetaksordning. Forpliktelse knyttet til ytelsesbaserte flerforetaksordninger beregnes og avsette i regnskapet, i den utstrekning administrator av ordningen er i stand til å foreta en beregning av bankens andel av forpliktelsen i ordningen. Pr. i dag lar det seg ikke gjøre å beregne bankens andel av forpliktelsen. Derfor behandles flerforetaksordningen som en innskuddsbasert ordning, med løpende kostnadsføring av betalt premie. AFP gir anledning til at ansatte kan velge å gå av med førtidspensjon ved fylte 62 år.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Note 2 Fordeling av inntekter på geografisk område

(Tallene i parentes gjelder for 2015, se note 4 for flere detaljer).

Banken har sine primære markedsområder i Drangedal, Kragerø og Porsgrunn kommune.

Utlånene er fordelt med 34,4 % (37,0 %) i Drangedal kommune, 16,3 % (17,1 %) i Kragerø kommune, 28,8 % (24,7 %) i Grenlandskommunene og 20,5 % (21,2 %) i landet forøvrig.

Garantier er fordelt med 38,0 % (46,1 %) i Drangedal kommune, 18,0 % (21,3 %) i Kragerø kommune, 10,4 % (16,2 %) til Grenlandskommunene og 33,6 % (16,4 %) i landet forøvrig.

Note 3 Finansiell risiko

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke kan innfri sine betalingsforpliktelser ved forfall. Banken styrer sin likviditetsrisiko gjennom måltall for kundeinnskudd i forhold til brutto utlån til kunder, andel langsiktig kapitalmarkedsfinansiering og krav til egenkapital, samt krav til lengden på den tidsperioden hvor banken skal være uavhengig av ny finansiering fra markedet. I praksis skjer likviditetsstyringen gjennom likviditetsprognoser, valg av løpetid på bankens innlån, inngåelse av avtaler om trekkrettigheter og deponering av verdipapirer mot låneadgang i Norges Bank. Tabellen nedenfor viser likviditetsrisikoen målt ved restløpetid til forfall på de ulike balansepostene. Den er satt opp ihht årsoppgjørskriftens krav og gir ikke uten videre et fullstendig bilde av bankens likviditetsrisiko.

Bl.a. må det tas hensyn til:

- at hoveddelen av kundeinnskuddene er plassert i det korteste løpetidsintervallet, til tross for at innskuddsmassen samlet sett er en av bankens mest stabile finansieringskilder
- at også hovedtyngden av sertifikater og obligasjoner kan omgjøres til likvider langt raskere enn hva forfallstidspunktene på papirene tilsier, alternativt belånes i Norges Bank
- at reell gjenstående løpetid på nedbetalingslån er kortere enn de formelle avdragsplanene pga ekstraordinære innbetalinger, med mer
- lånemuligheter i Norges Bank og inngåtte avtaler om trekkrettigheter i andre banker

Innskuddsdekningen var ved utgangen av året på 89,1 % mot 92,1 % på samme tid i fjor. Det blir fra bankens side aktivt jobbet for å opprettholde en sterk innskuddsdekning. Likviditetssituasjonen må derfor kunne karakteriseres som tilfredsstillende for banken.

Pr. 31.12.2016 hadde banken følgende lånemuligheter i Norges Bank og avtalte trekkrettigheter:

Type	Låneadgang/ramme	Herav trukket beløp	Forfall på trekkramme
Låneadgang i Norges Bank	85.034	0	
Trekkrettigheter andre banker	130.000	0	Fornyes årlig

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Likviditetsrisiko – restløpetid for hovedpostene i balansen.

	Inntil 1 mnd.	1 – 3 mnd.	3 mnd. - 1 år	1 – 5 år	Over 5 år	Uten restløpetid	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	67.527	-	-	-	-	-	67.527
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	58.672	-	-	-	-	-	58.672
Utlån til og fordringer på kunder	215.984	20.318	92.110	469.325	1.396.915	-	2.194.652
Nedskrivninger	-	-	-393	-6.499	-	-4.586	-11.478
Obligasjoner og sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	-	-	35.092	124.533	24.700	-	184.325
Øvrige eiendeler	5.071	500	1.500	3.749	-	129.074	139.894
Sum eiendeler	347.254	20.818	128.309	591.108	1.421.615	124.488	2.633.592

Gjeld til kredittinstitusjoner	-3.542	-	-	-	-	-	-3.542
Innskudd fra og gjeld til kunder	-1.527.660	-342.688	-	-84.271	-	-	-1.954.619
Gjeld stiftet v/utstedelse av verdipapirer	-	-	-100.000	-215.000	-	-586	-315.586
Øvrig gjeld	-6.822	-5.373	-5.194	-	-	-	-17.389
Ansvarlig lånekapital	-	-	-25.000	-30.000	-	37	-54.963
Egenkapital	-	-	-	-	-	-287.493	-287.493
Sum gjeld og egenkapital	-1.538.024	-348.061	-130.194	-329.271	-	-288.042	-2.633.592

Renter av ikke balanseførte finansielle derivater	-	-107	-	-	-	-	-107
Netto likviditetseksposering	-1.190.770	-327.350	-1.855	261.837	1.421.615	-163.554	-107

Renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldsposter har ulik rentebindingstid. Drangedal Sparebank styrer renterisikoen mot et ønsket nivå gjennom rentebindingen på utlån, plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater. Videre foretas det fortløpende analyser for å avdekke bankens renterisiko.

Bankens balanseposter er nærmest uten renteeksponering (normal varslingsstid) med unntak av beholdningen av obligasjoner og sertifikater. Beholdningen av obligasjoner og sertifikater har en gjennomsnittlig rentedurasjon på 0,14 år. Dette gir en rentefølsomhet ved 1 % renteendring på kr 250.694.- ved årets slutt.

I løpet av året har det kun blitt foretatt mindre endringer i bankens obligasjonsbeholdning, noe som medfører at det heller ikke er endringer i renterisikoprofilen.

Banken har egen kassebeholdning med valuta. Beholdningen pr. 31.12.2016 var nok 683.123.-, og beholdningen er bokført til virkelige kurser 31.12.2016.

Renterisiko – renteendringstidspunkt for hovedpostene i balansen.

	Inntil 1 mnd.	1 – 3 mnd.	3 mnd. - 1 år	1 – 5 år	Over 5 år	Uten renter	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	59.309	-	-	-	-	8.218	67.527
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	58.672	-	-	-	-	-	58.672
Utlån til og fordringer på kunder	-	2.120.393	3.366	45.185	25.708	-	2.194.652
Nedskrivninger	-	-6.891	-	-	-	-4.586	-11.477
Obligasjoner og sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	-	184.325	-	-	-	-	184.325
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	139.893	139.893
Sum eiendeler	117.981	2.297.827	3.366	45.185	25.708	143.525	2.633.592

Gjeld til kredittinstitusjoner	-3.542	-	-	-	-	-	-3.542
Innskudd fra og gjeld til kunder	-91.123	-1.863.496	-	-	-	-	-1.954.619
Gjeld stiftet v/utstedelse av verdipapirer	-	-315.000	-	-	-	-586	-315.586
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	-17.389	-17.389
Ansvarlig lånekapital	-	-55.000	-	-	-	37	-54.963
Egenkapital	-	-	-	-	-	-287.493	-287.493
Sum gjeld og egenkapital	-94.665	-2.233.496	-	-	-	-305.431	-2.633.592

Netto pålydende på ikke balanseførte finansielle derivater	-	-60.000	-	-	-	-	-60.000
Netto renteeksponering	-23.316	4.331	3.366	45.185	25.708	-161.906	-60.000

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Finansielle derivater

Formål og beskrivelse av inngåtte avtaler

Banken har inngått renteswapavtaler for å redusere bankens eksponering overfor svingninger i rente/avkastning på poster innenfor balansen. Avtalene er rene sikringsforrentinger. Renteswapavtalene medfører en avtale om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp over en avtalt periode. Vi har pr. 31.12.2016 i alt 80,8 millioner kroner i fastrenteutlån til våre kunder. Vi har inngått renteswapavtaler pålydende 60 millioner kroner for å sikre disse. Vi anser resterende beløp som er usikret for ubetydelig risiko for banken.

Regnskapsmessig behandling - regnskapsprinsipper

Avtaler som er inngått for å redusere bankens eksponering overfor svingninger i rente/avkastning av balanseposter, er definert som sikringsforretning. Finansielle derivater som er sikringsforretninger verdsettes etter samme prinsipper som den sikrede post. Det fremkommer således ikke noen isolerte gevinster eller tap på disse. Netto resultat av rentebytteavtalene er ført mot rentekostnader og renteinntekter.

Risikofaktorer

Kursrisikoen er knyttet til verdiutviklingen på definerte aksjeindekser på børser og utviklingen på rentemarkedet i Norge. Bankens kredittrisiko i forbindelse med bytteavtalen vurderes som ubetydelig.

Virkelig verdi - markedsverdi

Verdievalueringen er basert på indikativ gjennomsnittspris (av kjøp og salg) og forutsetter at bytteavtalen løper fram til forfall. Vurderingen er ment for evalueringsformål for det aktuelle tidspunkt og er ikke nødvendigvis sammenfallende med den verdi kontrakten ville hatt dersom denne hadde blitt omsatt i markedet på dette tidspunkt.

Rentebytteavtaler utenom balansen			
Sikringsportefølje / Instrument	Løpetid	Nominelt beløp	Markedsverdi
Renteswapavtaler for sikring av fastrenteutlån til kunder	2012 - 2017	20.000	19.815
Renteswapavtaler for sikring av fastrenteutlån til kunder	2015 - 2020	10.000	9.841
Renteswapavtaler for sikring av fastrenteutlån til kunder	2015 - 2025	20.000	19.850
Renteswapavtaler for sikring av fastrenteutlån til kunder	2016 - 2019	10.000	10.060
Sum renteswapavtaler		60.000	59.566

Note 4 Utlån og tap på utlån

Utlån og garantier er bokført i henhold til gjeldende lover og forskrifter, herunder utlånsforskrift fastsatt 21. desember 2004 med ikrafttredelse 1. januar 2006. Utlån til kunder er pr. 31.12.2016 vurdert til amortisert kost. Med amortisert kost menes historisk kost justert for mottatte avdrag samt nedskrivninger for tap. Da banken kun har en uvesentlig andel utlån med fastrente eller med fast margin anses amortisert kost å tilsvare virkelig verdi også for disse lånene.

Etableringsgebyrer som belastes kunden ved låneopptak, inntektsføres direkte.

Alle engasjementer blir fulgt opp ved månedlig gjennomgang av restanse-, overtrekkslister og nedenfor nevnte risikoklassifiseringssystem.

Misligholdte og tapsutsatte lån:

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er innekket innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket.

Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdte, men hvor kundenes økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt og det er foretatt individuell nedskrivning.

Bokføring av renter:

Når det er foretatt nedskrivning på et engasjement skal det vurderes om renter utgjør deler av den forventede kontantstrømmen. I de tilfeller der det ventes at kunden helt eller delvis ikke vil betale renter, vil inntektsføringen bli stoppet, og beregnede renter vil bli ført som opptjente ikke mottatte inntekter i balansen.

Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige. Dette omfatter tap hvor banken har mistet sitt krav overfor debitor ved konkurs, stadfestet gjeldsnemnd, tvangspant som ikke har ført fram, rettskraftig dom eller inngått avtale. Der de vurderte sikkerheter åpenbart ikke dekker engasjementet, blir det alltid vurdert nedskrivning ved mislighold. I slike tilfeller blir nedskrivningen alltid foretatt når mislighold har lengre varighet enn 90 dager. Når det

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtagelse av sikkerheter.

Nedskrivning på enkelte lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med utlånets opprinnelige effektive rentesats. Dersom banken har bevilget flere lån til en og samme kunde, vil en engasjementsvurdering være å betrakte som en individuell vurdering.

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån.

Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

Disse lånegruppene er inndelt i ulike risikoklasser i samsvar med bankens risikoklassifiseringssystem, som er beskrevet nærmere nedenfor. I tillegg er BM fordelt bransjemessig. Med utgangspunkt i risikoklassene innenfor PM og BM samt tilhørende relevant statistisk materiale er gruppevise nedskrivninger beregnet.

Overtatte eiendeler som overtas i forbindelse med inndrivelse av engasjementer og som er ment for rask realisasjon, bokføres i balansen som omløpsmidler. Eiendelene vurderes til antatt realisasjonsverdi på overtakelsestidspunktet. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler føres som tap/reduksjon i tap på utlån.

Bankens utlånspraksis tilsier at det ikke gjennomføres reforhandling av utlån med bakgrunn i at mislighold vurderes å være nær forestående. Refinansieringer, reforhandling av vilkår og øvrige endringer av engasjementer skjer med bakgrunn i reelle kredittmessige vurderinger.

Tabell over risikofordelt utlånsportefølje pr 31.12.2016.

Banken bruker et risikoklassifiseringssystem som deler kundene i klasser fra 1 – 12. Klasse 1 – 3 er lav risiko, klasse 4 – 7 er middels risiko og klasse 8 – 10 er høy risiko. Klasse 11 er misligholdte engasjementer og klasse 12 er tapsutsatte engasjementer. Modellen innhenter tilgjengelig informasjon om kunden og beregner sannsynlighet for at kunden går i mislighold i løpet av de kommende 12 måneder. Modellen sier ikke noe om hvilken tapsrisiko det er i engasjementet, kun sannsynlighet for mislighold.

Risikomatrise:

	Brutto utlån		Garantier		Trekkfasiliteter		Individuelle Nedskrivninger	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Lav risiko	70,7%	67,1%	68,6%	81,9%	77,0%	73,3%		
Middels risiko	21,5%	21,9%	21,3%	12,4%	20,4%	16,3%		
Høy risiko	6,8%	10,1%	9,0%	4,6%	2,5%	10,3%		
Misligholdte	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	21,3%	8,3%
Tapsutsatte	0,9%	0,7%	1,1%	1,1%	0,1%	0,1%	78,7%	91,7%
Ikke klassifisert	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%		
Sum %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Beløp i kr. 1 000	2.194.652	2.002.924	37.598	56.073	129.203	105.664	6.891	5.712

Banken benytter to hovedmodeller for risikoklassifisering, en for personmarked og en for bedriftsmarked. Begge hovedmodellene er delt inn i tre delmodeller, ekstern (generisk) modell, intern (atferds) modell og makromodell. Delmodellene har ytterligere modellsplitt for bedre å finne optimal vektning av variablene i modellene. Modellene er bygd opp slik at kunden vurderes etter en rekke variabler, for hver variabel får kunden poeng. Høyere samlet poeng gir bedre risikoklasse for kunden.

Banken vektlegger risiko ved prising av engasjementer. Normalt vil det derfor være en relativ sammenheng mellom risikoklassifisering og prising av lån. De lån som har lavest rente har også tilsvarende lav risiko.

Overvåking av kredittrisiko og oppfølging av tapsutsatte engasjementer tillegges stor vekt i banken. Kredittrisiko overvåkes bl.a. gjennom misligholdsrapportering, restanserapportering og risikoklassifisering. Ettersom bankens system for risikoklassifisering er relativt nytt, foreligger det ingen fullgod historikk for å predikere gjennomsnittlig forventet tapsnivå for hver risikogruppe. Basert på erfaringstall og den sammensetning banken har i næringslivsporteføljen, antas forventet gjennomsnittlig årlig tap å utgjøre mindre enn 0,30 % for perioden 2017 – 2021. Størstedelen av tapene vil

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

forventes å komme i høy og middels risikoklasse. Tapsnivået i person- og næringslivsmarkedet har generelt vært lavt i flere år, men man forventer at dette vil øke noe de neste årene med bakgrunn i økende arbeidsledighet og utfordringer for oljerelatert industri. Banken fører en forholdsvis konservativ linje med hensyn til sikkerhetskrav knyttet til utlån. Risikoen for tap på utlån kan bl.a. avhjelpes hvis banken utfører et godt håndverk ved kredittvurderingen, aktiv bruk av risikoklassifiseringssystem, oppfølging av hvert enkelt problemengasjement og gode inkassorutiner.

Antatte forventede tap i personmarkedet antas å være marginale i forhold til renteinntekter. Dette vil også gjelde for næringslivsengasjementer i gruppen lav og middels risikogrupper, mens tap i risikogruppe høy forventes å være betydelig mindre enn gruppens renteinntekter.

Engasjementenes rente- og avdragsbetingelser

Bankens rente- og avdragsbetingelser reflekterer i store trekk de avgitte sikkerheter og den økonomi som foreligger på det enkelte engasjement. Banken har standardisert sine betingelser i en prisliste som er tilgjengelig for våre kunder. Utgangspunktet er at et lån med en lavere risiko prises lavere enn et lån med en høyere risiko. Derfor vil lån med pant i bolig innenfor 60 % av verdien prises lavere enn lån med dårligere sikkerhet.

Tabell over utlån og garantier fordelt etter sektor

Sektor	Utlån		Garantier	
	2016	2015	2016	2015
Offentlig sektor	727	-	-	-
Næringsdrivende	333.540	309.096	12.405	10.910
Personmarkedet	1.860.385	1.693.828	25.193	45.163
Sum	2.194.652	2.002.924	37.598	56.073

Geografisk fordeling

Ingen del av bankens utlån eller garantier for 2016 eller 2015 anses ytet til spesielle geografiske risikoutsatte områder. Det vises til bankens oversikt over utlån og garantier fordelt på geografiske områder.

Tabell over utlån og garantier fordelt etter geografisk område

Geografisk område	Utlån		Garantier	
	2016	2015	2016	2015
Drangedal	755.220	741.455	5.317	5.799
Kragerø	358.359	342.630	2.514	2.683
Grenland *	631.007	495.222	1.462	2.034
Telemark for øvrig	71.448	51.220	4.566	1.438
Oslo *	145.931	115.038	23.619	43.561
Andre	232.687	257.359	120	558
Sum	2.194.652	2.002.924	37.598	56.073

* Garantier i Oslo er garantier for lån formidlet til Eika Boligkreditt.

* Grenland inkluderer blant annet Skien og Porsgrunn.

Diverse fordeling på viktige næringer

	Brutto utlån		Garantier		Trekkfasiliteter		Misligholdte Engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuelle nedskrivninger	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Personkunder	1.860.385	1.693.828	25.193	45.163	84.176	73.763	2.230	216	1.769	1.834	1.707	1.355
Offentlig forvaltning	727	-	-	-	20.000	8.000	-	-	-	-	-	-
Viktige næringer:												
Primærnæringer	21.697	25.396	75	75	1.563	1.316	-	1.224	-	-	-	473
Industri og bergverk	14.211	12.046	60	348	1.055	1.387	-	-	2.227	2.013	1.283	1.150
Bygg, anlegg, kraft, vann	75.067	67.697	5.724	3.559	11.417	8.476	4.615	-	-	-	1.075	-
Handel, hotell og rest.	22.299	23.940	1.462	1.698	5.981	5.434	-	-	6.004	6.477	1.700	1.700
Transport, kommun.	6.954	8.504	3.198	3.954	917	1.295	-	-	-	-	-	-
Eiendomsdrift, fin.tj.ytelse	167.452	151.690	1.856	1.246	1.938	5.228	-	-	-	-	-	-
Tjenesteytende ellers	25.860	19.823	30	30	2.156	743	-	-	4.796	4.896	1.126	1.034
Totalt	2.194.652	2.002.924	37.598	56.073	129.203	105.642	6.845	1.440	14.796	15.220	6.891	5.712

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Oversikt over øvrige tapsutsatte garantier

Øvrige tapsutsatte garantier	2016	2015	2014	2013	2012
Brutto tapsutsatte garantier	425	600	0	0	0
- individuelle nedskrivninger	0	0	0	0	0
=Netto tapsutsatte garantier	425	600	0	0	0

Banken har ikke misligholdte garantier.

Oversikt over totale misligholdte og øvrige tapsutsatte utlån

Misligholdte lån:	2016	2015	2014	2013	2012
Brutto misligholdte lån	6.845	1.440	15.818	13.087	11.014
- individuelle nedskrivninger	-1.468	-473	-6.875	-3.200	-2.168
=Netto misligholdte lån	5.377	967	8.943	9.887	8.846
Øvrige tapsutsatte lån:					
Brutto tapsutsatte lån	14.796	15.220	10.936	10.925	10.928
- individuelle nedskrivninger	-5.424	-5.239	-3.850	-3.700	-3.735
=Netto tapsutsatte lån	9.372	9.981	7.086	7.225	7.193

Oversikt over individuelle nedskrivninger

	Utlån til og fordring på kreditt-institusjoner	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Totalt
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.2015	0	10.725	0	10.725
- Periodens konstaterte tap, hvor tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger		7.125		7.125
+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden		798		798
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden		1.364		1.364
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden		50		50
= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12.2015	0	5.712	0	5.712
- Periodens konstaterte tap, hvor tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger		814		814
+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden		118		118
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden		1.875		1.875
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden		-		-
= Individuelle nedskrivninger 31.12.2016	0	6.891	0	6.891

Oversikt over gruppevise nedskrivninger

	Utlån til og fordring på kreditt-institusjoner	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Total
Gruppevise nedskrivninger pr. 01.01.2015	0	3.836	0	3.836
+ Periodens endring i gruppevise nedskrivninger		500		500
= Gruppevise nedskrivninger pr. 31.12.2015	0	4.336	0	4.336
+ Periodens endring i gruppevise nedskrivninger		250		250
= Gruppevise nedskrivninger pr. 31.12.2016	0	4.586	0	4.586

Oversikt over kostnadsførte tap på utlån, garantier og kredittap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer

	Kostnadsført på utlån	Kostnadsført på garantier	Kostnadsført på sertifikater, andre rentebærende verdipapirer
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	1.180	0	0
Periodens endring i gruppevise nedskrivninger	250	0	0
+ periodens konstaterte tap som tidligere er avsatt som ind. nedskrivning	1.011	0	0
+ periodens konstaterte tap som tidl ikke er avsatt som ind. nedskrivning	20	0	0
- periodens inngang på tidligere perioders kostnadsført tap	329	0	0
= Periodens tapskostnad	2.132	0	0

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Resultatførte renter på utlån hvor det er foretatt individuelle nedskrivninger for tap

	2016	2015
Resultatførte renter	858	717

Note 5 Gjeld

Gjeld er bokført til opptakskurs. Renter blir løpende kostnadsført i regnskapet.

Gjeld til kredittinstitusjoner:	Særlige vilkår 31.12.16	Gj.snitt rentesats:
Lån/innskudd fra kredittinst. u/avtalt løpetid	3.542	6,62 %

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

	Isin NO	Opptatt år	Forfall	Nominell rente	Gj.snittlig rente	Gjeld pr. 31.12
Obligasjonslån	001 0686694	2013	04.09.2018	2,20 %	2,13 %	125 mill.
Obligasjonslån	001 0746498	2015	25.09.2017	2,08 %	1,99 %	100 mill.
Obligasjonslån	001 0757099	2016	04.02.2019	2,52 %	2,50 %	90 mill.

Alle lånene er avdragsfrie og med flytende rente. Gjennomsnittlig rente er beregnet av gjennomsnittlig saldo og tid.

Innskudd fra og gjeld til kunder	Særlige vilkår 31.12.16	Gj.snitt rentesats:
Innskudd fra og gjeld til kunder m/avtalt tid (BSU)	51.550	3,89 %

Annen gjeld

	2016
Bankremisser	439
Betalbar skatt	6.340
Forskuddstrekk	1.017
Merverdiavgift	187
Leverandørgjeld	2.132
Gaver	550
Diverse	2.281
Sum annen gjeld	12.946

Note 6 Ansvarlig lånekapital

	Valuta	Opptatt år	Forfall	Nominell rente	Rentekostnad	Beløp
Fondsobligasjon	nok	2007	evigvarende	2,36 %	586	25 mill.
Ansvarlig obligasjonslån	nok	2014	19.03.2024	3,30 %	989	30 mill.

Emisjonsdato for fondsobligasjonen var 8. juni 2007. Rentebetingelsene er i dag 3 mnd. NIBOR med et tillegg på 1,20 %-poeng. Vi har rett til å innløse (Call) dette lånet første gang 8. juni 2017 og deretter i juni hvert år. Hvis vi ikke innløser fondsobligasjonen 8. juni 2017, vil rentebetingelsene bli 3 mnd. NIBOR med et tillegg på 2,20 %-poeng. Fondsobligasjonen ble tatt opp for å bedre bankens kapitaldekning.

Emisjonsdato for det ansvarlige obligasjonslånet var 19. mars 2014. Rentebetingelsene er 3 mnd. NIBOR med et tillegg på 2,15 %-poeng. Ordinær call er 19. mars 2019, og deretter på hver rentebetalingssdato. Formålet med opptaket av det ansvarlige obligasjonslånet er å styrke bankens ansvarlige kapital og samtidig tilpasse seg nytt regelverk.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Note 7 Obligasjoner, sertifikater og andre rentebærende verdipapirer

Bankens beholdning i obligasjoner og sertifikater mv er klassifisert som øvrige omløpsmidler og anleggsmidler.

ØVRIGE OMLØPSMIDLER

	Pålydende	Anskaffelses kost	Virkelig verdi	Bokført verdi
Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige	10.000	10.020	10.013	10.020
Sertifikater og obligasjoner utstedt av banker og kredittforetak	100.000	100.081	100.454	100.081
Sertifikater og obligasjoner utstedt av boligkredittforetak (OMF)	65.000	64.880	64.866	64.524
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre	10.000	10.000	9.729	9.700
Sum omløpsmidler	185.000	184.981	185.062	184.325

Andel børsnoterte	185.000	184.981	185.062	184.325
-------------------	---------	---------	---------	---------

Sertifikater og obligasjoner er vurdert som øvrige omløpsmidler i en portefølje til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Virkelig verdi er ligningskurs pr. 31.12.2016. Alle verdipapirene har flytende rente og er i NOK. Gjennomsnittlig effektiv rente utgjør 1,9 % og er beregnet av gjennomsnittlig saldo i året.

ANLEGGSMIDLER

Obligasjoner er vurdert som anleggsmidler i en portefølje til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Virkelig verdi er ligningsverdi pr. 31.12.2016. Vi hadde ingen obligasjoner vurdert som anleggsmidler pr 31.12.2016. Alle verdipapirene har flytende rente og er i NOK. Gjennomsnittlig effektiv rente utgjorde 1,9 %, og er beregnet av gjennomsnittlig saldo i året.

BEHOLDNINGSEMDRINGER GJENNOM ÅRET AV OBLIGASJONER SOM ER VURDERT SOM ANLEGGSMIDLER

	2016
Inngående balanse 01.01.2016	474
+ Tilgang i året	0
- Avgang i året	500
+/- Reklassifiseringer	0
- Nedskrivninger i året	0
+ Reversering av tidligere års nedskrivninger	26
Utgående balanse 31.12.2016	0

Note 8 Ansvarlig lånekapital i andre foretak

	2016	2015
Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	0	0
Ansvarlig lånekapital i kredittinstitusjoner	0	0
Ansvarlig lånekapital i sertifikater, obligasjoner (eiendelspost 6)	0	474
Ansvarlig lånekapital i Kredittforeningen for Sparebanker (eiendelspost 3)	0	0
Samlet ansvarlig lånekapital	0	474

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Note 9 Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning

ØVRIGE OMLØPSMIDLER

Selskap	Foretaksnr.	Antall aksjer/andeler i vårt eie	Eierandel i %	Anskaffelses kost	Virkelig verdi	Bokført verdi
<i>Egenkapitalbevis:</i>						
Sparebanken Øst **)	NO937888937	43.126	*)	2.040	2.264	2.040
Skue Sparebank **)	NO837889812	14.940	*)	1.834	1.487	1.487
Helgeland Sparebank **)	NO937904029	5.574	*)	303	454	303
Hjelmeland Sparebank **)	NO937896581	7.467	*)	821	1.083	821
Totens Sparebank **)	NO937887787	7.083	*)	471	694	471
Kvinesdal Sparebank **)	NO937894805	8.176	*)	818	948	818
Sum egenkapitalbevis		86.366		6.287	6.930	5.940
<i>Aksjer og andeler:</i>						
North Bridge Nordic Property AS	NO990029032	590	*)	89	11	89
NBNP 2 AS	NO998845467	590	*)	11	18	11
Eika Sparebank (rentefond)	NO0010095953	9.956	*)	10.029	10.029	10.029
Pluss Likviditet (rentefond)	NO0010606023	10.239	*)	10.323	10.323	10.323
Holberg OMF (rentefond)	NO0010628035	205.663	*)	20.664	20.664	20.664
Eika Kreditt (rentefond)	NO0010687262	10.513	*)	10.762	10.762	10.762
Eika Utbytte (aksjefond)	NO0010126030	13.980	*)	2.000	2.424	2.000
Kirkesundet Kraftinvest AS	NO993156353	1.500	*)	1.500	960	1.080
Sum aksjer og andeler		253.031		55.379	55.191	54.958
Sum omløpsmidler				61.666	62.121	60.898

*) Ubetydelige eierandeler.

***) Andeler i finansinstitusjoner.

Bankens beholdning av børsnoterte egenkapitalbevis, aksjer og andeler er klassifisert som øvrige omløpsmidler, og vurdert som en portefølje til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Ved fastsettelse av virkelig verdi er ligningsverdier pr. 31.12.2016 lagt til grunn.

ANLEGGSMIDLER

Selskap	Foretaksnr.	Antall aksjer/andeler i vårt eie	Eierandel i %	Anskaffelses kost	Virkelig verdi ***)	Bokført verdi
Scandinavisk Data Center	DK0183232751	3.019	*)	1.358		1.358
Spama A/S	NO916148690	100	*)	10		10
Telemarkreiser AL	NO948271966	10	*)	10		0
Drangedal Nærradio	NO965445706	20	*)	2		0
Bostrak Grendehus AL		100	*)	10		0
Buskerud Telemark Vestfold Inv. AS	NO977515157	400	*)	480		4
Drangedalsposten AS	NO980627942	20	*)	10		0
BankID Norge AS	NO0010715980	60	*)	95		95
Eika Feeder AS		15	3,57%	18		18
Eika Gruppen AS **)	NO979319568	181.252	0,75 %	7.609		7.609
Eika Boligkreditt AS **)	NO885621252	12.816.358	1,38 %	53.667		53.667
Sum anleggsmidler				63.269		62.761
Sum aksjer, egenkapitalbevis og fond				124.934		123.659

*) Ubetydelige eierandeler.

***) Andeler i finansinstitusjoner.

****) Virkelig verdi er opplyst der slik verdi kan fastsettes.

Bankens beholdning av ikke børsnoterte aksjer og andeler er klassifisert som anleggsmidler, og er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

BEHOLDNINGSENDRINGER GJENNOM ÅRET AV VERDIPAPIRER SOM ER VURDERT SOM ANLEGGSMIDLER

	2016
Inngående balanse 01.01.2016	60.365
+ tilgang i året	5.148
- avgang i året	2.276
+/- reklassifiseringer	-
- nedskrivninger i året	476
+ reversering av tidligere års nedskrivning	-
Utgående balanse 31.12.2016	62.761

Note 10 Provisjoner og gebyrer

	2016	2015
Kredittformidling	5.733	7.476
Verdipapirforvaltning- og omsetning	903	836
Betalingsformidling	6.936	6.527
Forsikringstjenester	6.014	5.480
Annen virksomhet	1.272	1.068
Sum resultatregnskap post 4.2	20.858	21.387
Eiendomsomsetning og bestyrelse resultatregnskap post 7.1	0	0

Note 11 Forvaltning- og administrasjonstjenester

Banken forvalter startlån for Drangedal kommune for i alt 20,3 millioner kroner fordelt på 87 låntakere. Dette er midler som kommunen låner i Husbanken for videre utlån. Bankens oppgave er regulert i egen avtale og innebærer ingen kredittrisiko for banken.

Banken videreformidler lån til Eika Boligkreditt. Dette gjelder kun boliglån som er innenfor 60 % av markedsverdi. Vår portefølje pr. 31.12.2016 er 1.003,7 millioner kroner. Vi stiller garantier for en del av beløpet. Se note 12.

Note 12 Poster utenom balansen

Fordeling av garantiansvar	2016	2015
Betalingsgarantier	2.324	2.521
Kontraktsgarantier	6.678	4.931
Lånegarantier for formidlede lån til Eika Boligkreditt	23.601	43.503
Annet garantiansvar	4.995	5.118
Garanti overfor Bankenes Sikringsfond	0	0
Samlet garantiansvar	37.598	56.073
Forpliktelser:		
Bevilgede ikke disponerte lån og kreditter	129.203	105.642
Deponerte obligasjoner til sikkerhet for D-lån i Norges Bank	85.034	99.151
Sum forpliktelser utenom balansen	214.237	204.793

Note 13 Antall ansatte

Gjennomsnittlig antall ansatte har i løpet av regnskapsåret vært 31 som samlet utgjorde 27 årsverk.

Fra 2006 er det innført obligatorisk tjenstepensjon. Vi har i mange år hatt tjenstepensjon for alle våre medarbeidere og oppfyller dermed kravet i lov om obligatorisk tjenstepensjon. Se note 15.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Note 14 Ytelser til ledende personer og tillitsvalgte

	Lønn/ honorarer	Pensjons- kostnader	Øvrig godtgj.	Sum
Ansatte:				
Banksjef Kjell Nærum	1.171	95	20	1.286
Styret:				
Styrets leder Arne Lunde	70	0	0	70
Styrets nestleder Jan Gunnar Tors	43	0	0	43
Styremedlem ansattes representant Sissel Bakken	43	0	0	43
Styremedlem Jannecke Langved	45	0	0	45
Styremedlem Linda Amanda Celin	42	0	0	42
Fast møtende varamedlem Kai Tore Austad	25	0	0	25
Varamedlem ansattes representant Gro Bente Rønningen	3	0	0	3
Sum styrets medlemmer	271	0	0	271
Forstanderskapet:				
Forstanderskapets leder Gøril Holte (frem til 15. mars 2016)	18	0	0	18
Forstanderskapets leder Tyke Tveit (fra 15. mars 2016)	0	0	0	0
Øvrige medlemmer av forstanderskapet (valgkomite)	10	0	0	10
Sum forstanderskapets medlemmer	28	0	0	28
Kontrollkomite: (kontrollkomiteen ble avviklet 15. mars 2016)				
Kontrollkomiteens leder Anne Britt Kåsa	6	0	0	6
Kontrollkomite medlem Arne Gavle	2	0	0	2
Kontrollkomite medlem Reidar Strand	2	0	0	2
Sum kontrollkomiteens medlemmer	10	0	0	10

Det er ingen avtaler som gir daglig leder, ledende ansatte eller noen av styrets medlemmer særskilte vederlag ved opphør eller endring av ansettelsesforholdet/vervet. Det er utbetalt bonus på kr 10.362.- pr. årsverk til samtlige ansatte funksjonærer i 2016.

Revisjon.

Revisors godtgjørelse utgjorde kr 248.500,-. Denne fordeler seg med kr 177.000,- på revisjonstjenester, kr 29.000,- for andre attestasjonstjenester og kr 42.500,- for andre ikke-revisjonstjenester. Beløpene er eksklusive mva.

Note 15 Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

Fra og med regnskapsåret 2015 blir også endringer i estimatavvik behandlet iht. IAS 19. Det innebærer at pensjonsforpliktelsen reguleres for endringer i estimatavvik direkte mot egenkapitalen, og ikke mot pensjonskostnader i bankens resultat.

Banken avviklet den ytelsesbaserte pensjonsavtalen pr. 31.12.2016. Avviklingen medførte en reduksjon av pensjonskostnaden med til sammen 5,1 millioner kroner. Det var i alt 13 ansatte og 8 pensjonister som fremdeles hadde en ytelsesbasert pensjonsforsikring i Storebrand Livsforsikring AS. Fra 01.01.2017 har samtlige ansatte en innskuddsbasert pensjonsordning i Danica Pensjonsforsikring AS. For innskuddsbaserte ordninger er pensjonskostnaden lik årlig premie.

Som erstatning for den gamle AFP-ordningen er det etablert en ny AFP-ordning. Den nye AFP-ordningen er, i motsetning til den gamle, ikke en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut den nye AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid fram til 67 år. Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Det er ikke fondsoppygging i ordningen og det forventes at premienivået vil øke for de kommende årene.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Ved beregningene er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	2016	2015
<i>Forutsetninger ved beregning</i>		
Diskonteringsrente:		2,50%
Forventet avkastning på pensjonsmidlene:		2,50%
Årlig lønnsregulering:		2,50%
Årlig økning i folketrygdens grunnbeløp (G):		2,25%
Årlig regulering av pensjoner:		0,00%

Det er videre forutsatt en fratredeshyppighet (turnover) som avtrappes fra 8 % for aldersgruppen 20-24 år og ned til 0 % for 51-åring og eldre.

De aktuariemessige beregninger utført av Storebrand Pensjonstjenester AS viste følgende:

Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser	Sikret ordning		Usikret ordning		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Estimert brutto verdi av pensjonsmidler	i.a.	21.800	i.a.	0	i.a.	21.800
Beregnet brutto pensjonsforpliktelse	i.a.	-21.176	i.a.	0	i.a.	-21.176
Netto pensjonsforpliktelser	i.a.	624	i.a.	0	i.a.	624
Ikke resultatført estimatendringer, avvik og aga	i.a.	88	i.a.	0	i.a.	88
Balanseførte pensjonsmidler/-forpliktelser (-)	i.a.	712	i.a.	0	i.a.	712

Innskuddsbasert pensjonsavtale

Alle som ble ansatt i banken etter 01.01.2007 har en innskuddsbasert pensjonsavtale. Pr 31.12.2016 ble de resterende ansatte som fortsatt var i ytelsesbasert pensjonsordning konvertert til innskuddsbasert pensjon. Pr 01.01.2017 har samtlige ansatte i banken felles innskuddsbasert pensjonsordning. Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer ingen forpliktelse for banken utover en andel av lønn som hvert år må innbetales.

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:	2016	2015
Kostnadsført til kollektiv pensjonsordning	1.360	635
Inntektsført ved avvikling av kollektiv pensjonsordning	-5.061	
Kostnadsført ny AFP-ordning	317	421
Kostnadsført innskuddsbasert tjenestepensjon	624	465
Sum pensjonskostnader	-2.760	1.521

Note 16 Lån og sikkerhetsstillelse til ledende personer og tillitsvalgte

	Lån	Garanti
Ansatte:		
Til banksjef Kjell Nærum	0	0
Til øvrige ansatte	33.694	0
Sum ansatte	33.694	0
Rentesubsidier av lån til ansatte	474	
Styret:		
Til styrets leder Arne Lunde	0	0
Til styrets nestleder Jan Gunnar Tors	2.500	0
Til de ansattes representant styremedlem Sissel Bakken	870	0
Til styremedlem Linda Amanda Celin	457	0
Til styremedlem Jannecke Langved	1.850	0
Til fast møtende varamedlem Kai Tore Austad	1.858	0
Sum styrets medlemmer	7.535	0
Forstanderskapet:		
Til forstanderskapet leder Tyke Tveit	2.442	0
Til øvrige medlemmer av forstanderskapet	5.937	0
Sum forstanderskapets medlemmer	8.379	0

Vilkår for lån og garantier for øvrige ansatte er ikke opplyst, idet disse er gitt på standard vilkår, eller generelle vilkår som benyttes for ansatte.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Note 17 Andre driftskostnader

	2016	2015
Kostnader til leide lokaler	852	798
Forsikringer	126	121
Utgifter maskiner, inventar og bygningsteknisk	484	361
Eksterne tjenester	908	870
Honorar revisor	310	304
Kontingenter	2.994	2.660
Utgifter vedrørende egne obligasjoner	247	234
Diverse	739	625
Sum post 10.2 i resultatregnskapet	6.660	5.973

Note 18 Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Faste eiendommer og varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets forventede levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen vil generere.

(beløp angitt i hele kroner)

Spesifikasjon	Maskiner/inventar/bil	Bygninger
Anskaffelseskost	4.396.991	8.056.648
Tidligere av- og nedskrevet	-1.599.391	-6.555.448
Bokført verdi pr. 01.01.2016	2.797.600	1.501.200
Tilgang i året	592.802	897.295
Avgang i året	0	0
Ordinære avskrivninger 2016	-595.102	-255.095
Bokført verdi pr. 31.12.2016	2.795.300	2.143.400
(balanse post 11.1 og 11.2)		
Lineære avskrivningssatser	10 – 33 %	3 – 8 %

Bokført verdi av bankbygget som ligger i Drangedal kommune utgjør kr 2.143.400,-. Bygget har et areal på 800 m², og hele bygget utnyttes til egen virksomhet.

Leieavtaler:

Banken har leietomt vedrørende bankens bygg i Drangedal sentrum. Leieavtalen utløper pr. 1.1.2060.

Avd. Sannidal: Leiekontrakt til lokaler til april 2024.

Avd. Porsgrunn: Leiekontrakt til lokaler til april 2020.

Avd. Ulefoss: Leiekontrakt til lokaler til november 2018.

Minibank Neslandsvatn: Leiekontrakt for lokalet med 6 mnd. oppsigelse.

Note 19 Beregning av skattekostnad/midlertidige forskjeller:

(beløp angitt i hele kroner)

Spesifikasjon grunnlag skattefordel	31.12.2016	01.01.2016	Endring
Anleggsmidler	-50.296	-337.000	-286.705
Netto pensjonsforpliktelse	0	712.255	712.255
Obligasjoner	-655.700	-1.843.000	-1.187.300
Sum utlignbare forskjeller	-705.996	-1.467.745	-761.749
Utsatt skattefordel	-176.499	-366.936	-190.437

Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Dette medfører at skattereduserende midlertidige forskjeller som forventes å kunne bli reversert langt frem i tid, ikke kan utlignes mot skatteøkende forskjeller som er reversert tidligere. Beregning av skatt/utsatt skattefordel er basert på 25 % skatt.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Grunnlag for årets betalbare skatt: (beløp angitt i hele kroner).	Grunnlag skatt	Betalbar skatt 25%
Ordinært resultat før skatt	29.989.644	
Ikke fradragsberettigede kostnader	-575.951	
Ikke skattepliktige inntekter	-3.959.515	
Endringer i midlertidige forskjeller	-761.749	
Forskjell R-messig og S-messig gevinst aksjer og egenkapitalbevis	-1.376.684	
Grunnlag for betalbar inntektsskatt	23.315.745	5.828.936
Betalbar skattegjeld inntektsskatt pr. 31.12.		5.828.936
Betalbar skattegjeld formuesskatt pr. 31.12.		511.341
For lite/for mye avsatt skatt tidligere år		-384.064
Endring utsatt skattefordel		353.431
Årets skattekostnad på ordinært resultat		6.309.644

Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 25 % av resultat før skatt:	2016
25 % skatt av resultat før skatt	7.497.411
25 % skatt av permanente forskjeller	-1.315.044
For mye avsatt skatt i år/tidligere år	-384.064
Formuesskatt	511.341
Beregnet skattekostnad	6.309.644
Effektiv skattesats	21,0%

Note 20 Endringer i egenkapitalen

	2016	2015
Sparebankens fond	261.002	247.720
- Overgang til IAS 19	0	-4.177
Sparebanken fond 01.01.	261.002	243.543
Årets overføring	22.480	15.950
+ Estimatavvik ført mot egenkapitalen	0	1.509
- Avsluttet ytelsespensjon	489	0
Sparebanken fond 31.12	282.993	261.002
Gavefond 01.01	4.000	3.990
Årets overføring	650	555
Årets utdeling	-150	-545
Gavefond 31.12	4.500	4.000
Sum egenkapital	287.493	265.002

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

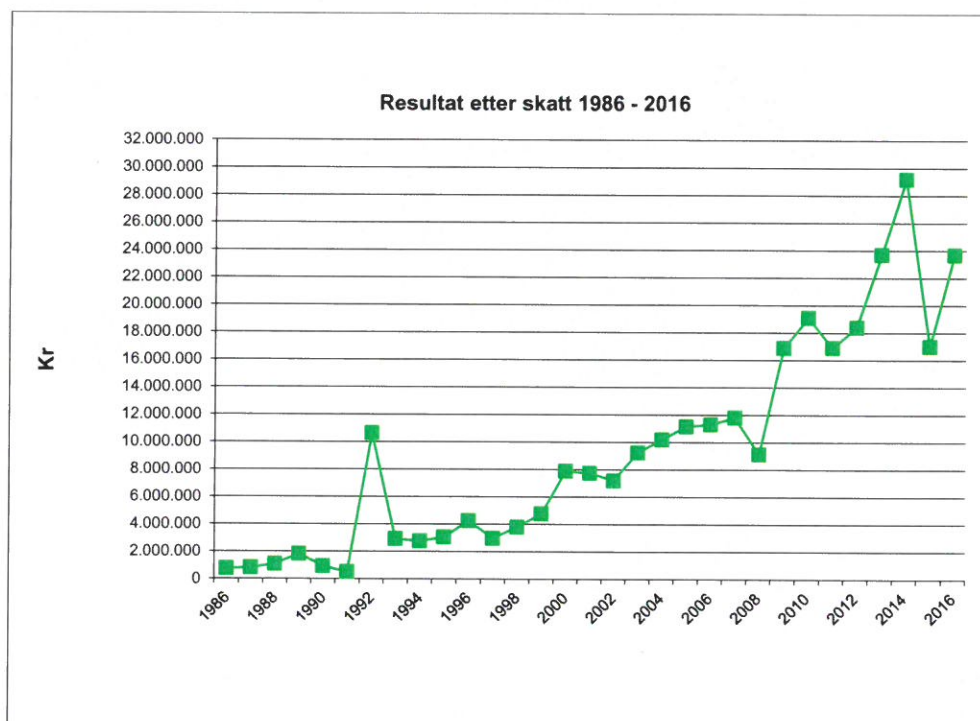
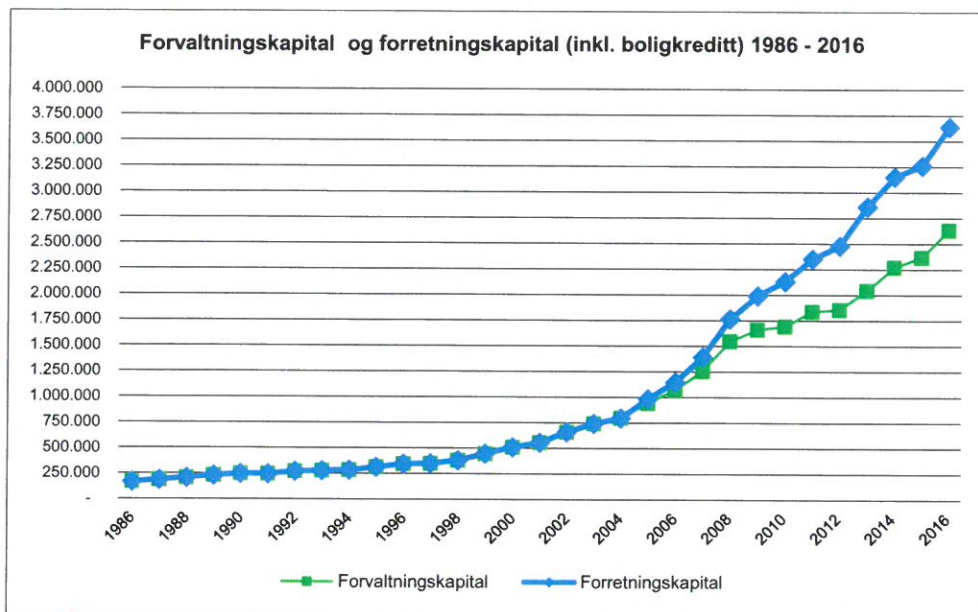
Note 21 Kapitaldekning

	2016	2015
Sparebankens fond	282.993	261.002
+ gavefond	4.500	4.000
- overfinansiering av pensjonsforpliktelse	0	-534
- fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-24.031	-15.993
= ren kjernekapital	263.462	248.475
+ fondsobligasjon	14.979	17.476
- fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-8.010	-12.281
= kjernekapital	270.431	253.670
+ ansvarlig lån	29.968	29.953
- fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-8.010	-11.995
Netto ansvarlig kapital	292.389	271.628
Beregningsgrunnlag		
Kreditrisiko	1.230.909	1.127.817
Markedsrisiko	0	0
Operasjonell risiko	127.039	121.575
Avsetninger som ikke kan medregnes i ansvarlig kapital	-4.586	-4.336
Frdrag for ansvarlig kapital i andre finansinst. og vp.fond	-40.051	-40.268
Beregningsgrunnlag	1.313.311	1.204.788
Ren kjernekapital i %	20,06 %	20,62 %
Kjernekapital i %	20,59 %	21,06 %
Ansvarlig kapital i prosent (kapitaldekning)	22,26 %	22,55 %

Myndighetenes minimumskrav til kapitaldekning er 15,0 % inkl. vedtatte buffere.

Note 22 Nøkkeltall

<i>Nøkkeltall er annualisert der annet ikke er spesifisert</i>	2016	2015
Resultat		
Kostnader i % av inntekter	55,84 %	59,67 %
Kostnader i % av inntekter justert for verdipapirgevinster og avvikling ytelsespensjon	66,06 %	58,80 %
Netto renteinntekter i % av FVK (gjennomsnittlig forvaltningskapital)	3,06 %	3,61 %
Netto rentekostnader i % av FVK	1,32 %	1,70 %
Netto rentemargin i % av FVK	1,74 %	1,91 %
Andre inntekter i % av FVK, eks verdipapirer	0,91 %	0,97 %
Tap i % av FVK	0,09 %	0,16 %
Resultat i % av FVK etter skatt	0,95 %	0,73 %
Egenkapitalavkastning etter skatt	8,95 %	6,90 %
Balanse		
Utlånsvekst siste 12 måneder	9,57 %	6,13 %
Utlånsvekst siste 12 måneder inkl. overførte lån i Eika Boligkreditt	10,50 %	4,55 %
Andel lån til personkunder overført til Eika Boligkreditt av totale utlån til personkunder	35,00 %	34,50 %
Andel BM i forhold til totale utlån	15,23 %	15,43 %
Innskuddsvekst siste 12 måneder	5,94 %	4,03 %
Innskuddsdekning	89,07 %	92,12 %
Soliditet		
Ren kjernekapitaldekning	20,06 %	20,62 %
Kjernekapitaldekning	20,59 %	21,06 %
Kapitaldekning	22,26 %	22,55 %
Leverage ratio	10,07 %	10,11 %
Likviditet		
LCR	151 %	123 %
NSFR	126 %	131 %

Til forstanderskapet i Drangedal Sparebank

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Drangedal Sparebanks årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av bankens finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av banken slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den andre informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og banksjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og banksjef (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens

regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til bankens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av bankens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis,

og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om bankens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at banken ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

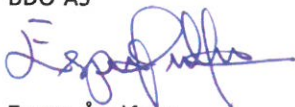
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av bankens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Kragerø, 27. februar 2017

BDO AS

Espen Åsulfsen
statsautorisert revisor

<hr/> <p><i>Hovedkontor Drangedal</i></p> <p><i>Strandgt. 8</i></p> <p><i>3750 Drangedal</i></p> <hr/>	<hr/> <p><i>Avdelingskontor Porsgrunn</i></p> <p><i>Storgt. 96C</i></p> <p><i>3921 Porsgrunn</i></p> <hr/>
<hr/> <p><i>Avdelingskontor Sannidal</i></p> <p><i>AMFI Kragerø</i></p> <p><i>3766 Sannidal</i></p> <hr/>	<hr/> <p><i>Avdelingskontor Ulefoss</i></p> <p><i>Jernverksvegen 14</i></p> <p><i>3820 Ulefoss</i></p> <hr/>
<hr/> <p><i>Telefon: 35997400 – post@drangedalsparebank.no</i></p> <p><i>www.drangedalsparebank.no</i></p> <hr/>	

**DRANGEDAL
SPAREBANK**

Lett å snakke med